ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe
zaterdag 21 februari

Fundashon Tur ta Konta:

Goede rekenbasis essentieel voor toekomst kind

Pagina 8 & 9

Inhoud

1 Voorpagina
2 Inhoud
3 Uitgelicht
4 & 5 Gezondheid
6 & 7 Literatuur
8 & 9 Tur ta Konta
10 Management
11 Eten & drinken
12 & 13 Tango Karibeño 2
14 Recht
15 Puzzels
16 CuraMix

Foto van de week.

Niet iedereen hoeft per se naar het carnaval. Deze kinderen genieten in alle rust met volle teugen van het mooie uitzicht dat Playa Forti biedt. Westpunt op z'n mooist!

Heeft u een mooie foto? Stuur hem dan naar napa@amigoe.com

Colofon

BLADMANAGER Linda van Eekeres
email: napa@amigoe.com
telefoon: 7672000

EINDREDACTEUR Hans Vaders

VORMGEVING Wendela Ataliede, Linda van Eekeres, Oscar Vanegas

Voorpaginafoto: Ken Wong

Aan deze Ñapa werkten mee:

Monique Casimiri
Hans de Haan
Fred de Haas
John Jairo
Elisa Koek
Brede Kristensen
Judice Ledeboer
Merlin van Mil
Mirto Murray
Jan de Ruyter
May Voges
Miriam de Windt
Ken Wong

Thuis.

Carnaval

Monique Casimiri

Terwijl we staan te kijken naar de optocht van het carnaval dit jaar valt het mij ineens op. Ik weet het grote verschil tussen carnaval in Nederland en op Curaçao. Los van het weer en de dikkere kleding zie je hier mensen weinig tot niet lachen in de stoet. Ze lopen wat verloren rond. Ik zie kleine loopgroepen van zo'n tien personen die een act opvoeren, wat vooral voor veel vertraging zorgt. Ze oogsten een mager applaus en vooral bekenden van degenen die optreden slaan hen even op de schouder. Ik zie een enkeling met een politieke boodschap die zo sterk gelooft in zijn boodschap dat het lachen ons allemaal vergaat. Ik zie grote groepen jongeren, op grote wagens met heel veel herrie die alleen oog voor elkaar hebben en helaas door het vele bier dat al gedronken is kan er daar ook geen lachje meer vanaf. Het is een beetje een sneue bedoening.

Komt het door de kou dat men niet vrolijk kijkt? Komt het omdat ze aan het einde van de stoet wel klaar zijn met vriendelijk lachen? Ik zou het niet kunnen zeggen.

Die avond zit ik thuis op de bank en via een livestream-kanaal kan ik rechtstreeks de Gran Marcha volgen. De eerste groep die ik zie is een kleine loopgroep van zo'n tien mensen. Ze lopen wat verloren rond, ze kijken niet echt vrolijk en zijn vooral bezig om hun kleine groep staande te houden in het grote geweld voor en achter hen. Niet veel later zie ik een kleiner groepje. Twee mensen die een wagentje voortduwen. Horen zij nu bij die grote groep achter hen, denk ik nog, maar het lijkt er niet op. Deze twee mensen hebben enkel oog voor elkaar en zien het publiek niet. Ook hier geen blijdschap. Daar gaat mijn theorie. Helemaal als ik tussendoor journaalbeelden voorbij zie komen van de carnavalsoptocht in Maastricht en Den Bosch. Blije mensen, de een nog vrolijker dan de ander. Ligt het dan aan ons dorp? Dat kan ik mij haast niet voorstellen. Ik denk dat het ligt aan de grootte van de groep. De grootte in combinatie met een mooi kostuum. De groepen die vanuit Maastricht onze woonkamers binnenkomen zijn groot en bontgekleurd. Mensen hebben veel tijd en geld gestoken in de kostuums en dragen deze met trots. Ze zijn blij om ze te kunnen tonen aan de buitenwereld. De jeugd bij ons was er in groten getale, maar van een gedeeld kostuum hadden zij niet gehoord. Het enige dat zij deelden waren de blikjes bier. Ook via livestream zie ik nu grote groepen voorbij komen op Curaçao. Blije mensen, dansend, zingend en drinkend maken ze er een feestje van. Maar de mooiste van allen is toch wel die dame op leeftijd die gehuld in kostuum in de stoet mee kon doen met de Gran Marcha. Ze hoefde het hele eind niet te lopen, ze werd voortgeduwd door twee knappe mannen. Zij stond daar majestueus. Niet breeduit lachend, maar zo zichtbaar genietend dat iedereen om haar heen alleen nog maar kon lachen.

Uitgelicht.

Tijd voor soberheid

Met de Marcha di Despedida werd dinsdagavond het carnaval uitgeluid en kwam er een einde aan de 45e editie van dit narrenbal met al zijn pracht en praal. Nu is het tot Pasen tijd om te vasten- voor wie de leer van de katholieke kerk aanhangt. Voor wie alvast wil vooruitblikken op het carnaval van 2016: de Gran Marcha is dan op 26 februari.

Foto's: **John Jairo**

Medisch.

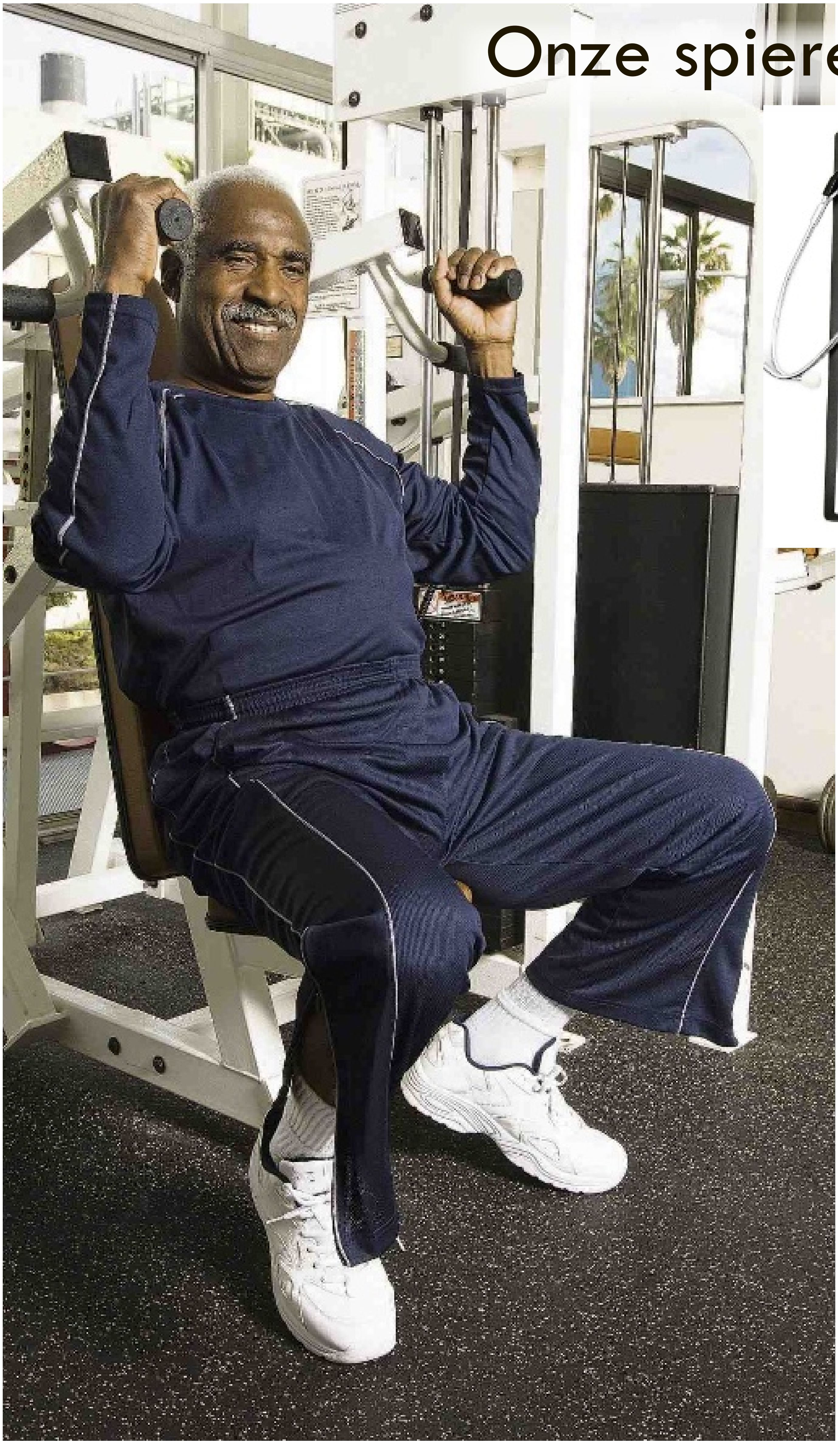

Onze spieren worden

De titel boven dit stuk moet nog worden aangevuld met de woorden: 'als we ouder worden'. Eigenlijk zouden we ons spierstelsel moeten koesteren als een belangrijk orgaan, net zoals hart, lever en nieren. Een wake-upcall!

Tekst: **Hans de Haan**

Over dit onderwerp heb ik eerder geschreven (Ñapa van 17-03-13) onder de titel 'Sarcopenie' (verlies van spiermassa). Eigenlijk zou ik jaarlijks de aandacht moeten vragen voor onze spieren, want hoe ouder men wordt, hoe belangrijker een goed functionerend spierstelsel is om goed te kunnen blijven bewegen. Het grote misverstand is dat we het vanzelfsprekend vinden dat we tot onze dood toe kunnen blijven bewegen, dank zij deze spieren, maar zo werkt het niet. Het is namelijk een feit dat ons spierstelsel vanaf het 50e levensjaar in verval raakt. Dit proces heet sarcopenie en daar ging het artikel over.

Ik citeer hieruit de belangrijkste alinea: 'Uit vele studies is gebleken dat in het algemeen onze spiermassa tot het 30e jaar wordt opgebouwd, gemiddeld 20 jaar op hetzelfde niveau gehandhaafd blijft en vanaf het 50e jaar jaarlijks 1-2% afneemt. Hetzelfde traject geldt voor spierkracht. Bij 80-jarigen is de spierkracht bijna de helft van die op jonge leeftijd. Ziekte en invaliditeit kunnen dit proces versnellen, maar ook bij mensen die hun leven lang lichamelijk actief zijn gebleven, neemt de spiermassa af. Het probleem is dat de gevolgen van dit geleidelijke proces van spierverval niet worden opgemerkt. De spiermassa wordt namelijk vervangen door bind- en vetweefsel in en rondom de spier, waardoor het niet opvalt.'

Als een echt leeftijdsgebonden fenomeen komt spierafbraak dus ook voor bij gezonde ouderen en zal het invloed gaan hebben op de bewegingsmogelijkheden en de mobiliteit van betrokkene. Hierdoor stijgt het risico voor het optreden van kwetsbaarheid (kans op vallen) en verlies aan autonomie (zelfredzaamheid). Spier- of weerstandstraining bij ouderen zorgt voor een toename van spiermassa en spierkracht.

jammerlijk verwaarloosd

Andere functies spierweefsel

Het is helaas nog niet algemeen bekend dat spierweefsel ook een belangrijke taak vervult bij de stofwisseling van zowel eiwitten (aminozuren), als koolhydraten (suikers). Die taak wordt namelijk steeds belangrijker op oudere leeftijd, vooral bij mensen die lijden aan suikerziekte. Robert E. Wolfe, wetenschapper verbonden aan de Texas A&M University Commerce, vestigde al in 2006 de aandacht hierop in zijn artikel 'The Underappreciated Role of Muscle in Health and Disease', gepubliceerd in de American Journal of Clinical Nutrition.

Wat de eiwitstofwisseling betreft, vormt spierweefsel namelijk een belangrijk reservoir van aminozuren teneinde de eiwitproductie in de weefsels op peil te houden wanneer er te weinig eiwitten worden verkregen uit voedsel. Wat de suikers betreft, levert spierweefsel bouwstenen voor de vorming van glycogeen in de lever. Verder is aangetoond dat met continue spiertraining de glucosetolerantie verbetert. Dit is het fenomeen - vooral bij mensen met diabetes II - bij wie na een koolhydraatrijke maaltijd of het gebruik van veel suiker, de bloedsuikerspiegel te snel stijgt naar hoge waarden en daarna weer snel daalt. Tenslotte is er een verband tussen spierkracht en het ontstaan van osteoporose (botontkalking). De aanmaak van osteocyten (cellen die bot aanmaken) wordt namelijk aantoonbaar bevorderd door mechanische stimulatie van de spieren die met pezen zijn vastgehecht aan de botten.

Vergroting van spiermassa

Er zijn in principe drie manieren om de spiermassa te laten toenemen: de inname van het hormoon testosteron, het royaal gebruik van extra eiwitten in de vorm van supplementen en krachttraining. Dit zijn ook juist de methoden waarmee bodybuilders hun lichaam verfraaien en vergroten. Het innemen van testosteron valt natuurlijk af, alleen al wegens de bijwerkingen ervan. Het effect op de spiermassa door het gebruikvan eiwitsupplementen staat ter discussie. Er zijn onderzoeken waaruit blijkt dat die suppletie bij ouderen wel werkt, maar er zijn zoveel variabelen in dit systeem, dat dit effect moeilijk is te bewijzen. Het innemen ervan kan echter geen kwaad, dus het is een optie. Het effect van krachttraining daarentegen is wel overtuigend bewezen, mits op tijd begonnen. Het is een hard feit dat men inderdaad tijdig moet beginnen met deze training, want hoe ouder men wordt, hoe meer spiermassa verdwijnt. De meeste ouderen vanaf 70 jaar - vooral vrouwen - zijn namelijk té zwak geworden om hun spieren nog zodanig te belasten dat hun spiermassa en -kracht zullen toenemen. Daarom is de beste leeftijd om met krachttraining te beginnen 50 jaar en eigenlijk moet men daar nooit mee stoppen (!). Uit eigen ervaring weet ik dat met continue training de aanvankelijk bestaande spierkracht tenminste 10 jaar behouden blijft.

Verbetering kwaliteit leven

Al jaren luidt het advies: 'ouderen moeten meer bewegen en niet de hele dag blijven zitten', maar dat is niet genoeg. De hierboven aanbevolen krachttraining voor ouderen biedt namelijk zoveel voordelen, dat dit eigenlijk in elk beweegprogramma zou moeten worden opgenomen. Niet alleen als preventie, maar ook als 'medicijn' tegen diverse chronische aandoeningen, zoals hart- en vaatziekten, diabetes en osteoporose, mede wegens die metabole functies van spieren. Men wordt ook beloond voor een goed spierstelsel: men voelt zich fitter, het lichaam gaat er beter uitzien en men krijgt meer beheersing over de bewegingen. Bijvoorbeeld bij struikelen, kan hierdoor een effectieve, corrigerende reactie ontstaan, waardoor men niet valt.

Waar en hoe trainen?

De beste manier is om lid te worden van een sportschool (ouderen krijgen korting!) en op advies van de daar aanwezige trainers een programma te kiezen dat gewoonlijk bestaat uit een combinatie van 20 minuten bewegen (aërobe training op loopband, fiets of crossing), gedurende 10 minuten rek- en strekoefeningen en tenslotte een half uur krachttraining van de (grote) spieren van armen, benen, buik en rug, volgens een wisselend patroon. Volgens de 'Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen' is een trainingsfrequentie van driemaal per week gedurende een uur het meest effectief.

Een andere manier is om zelf apparatuur te kopen en met behulp van een fitness tijdschrift een soortgelijk programma op te stellen. Men moet dan wel zeer gemotiveerd zijn om thuis zo'n strak programma vol te houden. Een sportschool is in dit opzicht gemakkelijker, want de sportieve deelnemers inspireren elkaar.

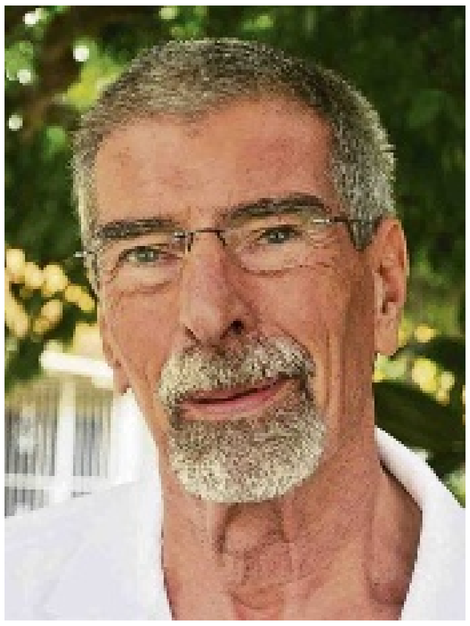

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Ulrich Beck en de

Begin dit jaar overleed Ulrich Beck, de Duitse socioloog die bekend werd om zijn analyses van de 'risicomaatschappij'. In dit artikel wordt ingegaan op wat Beck ons wilde zeggen.

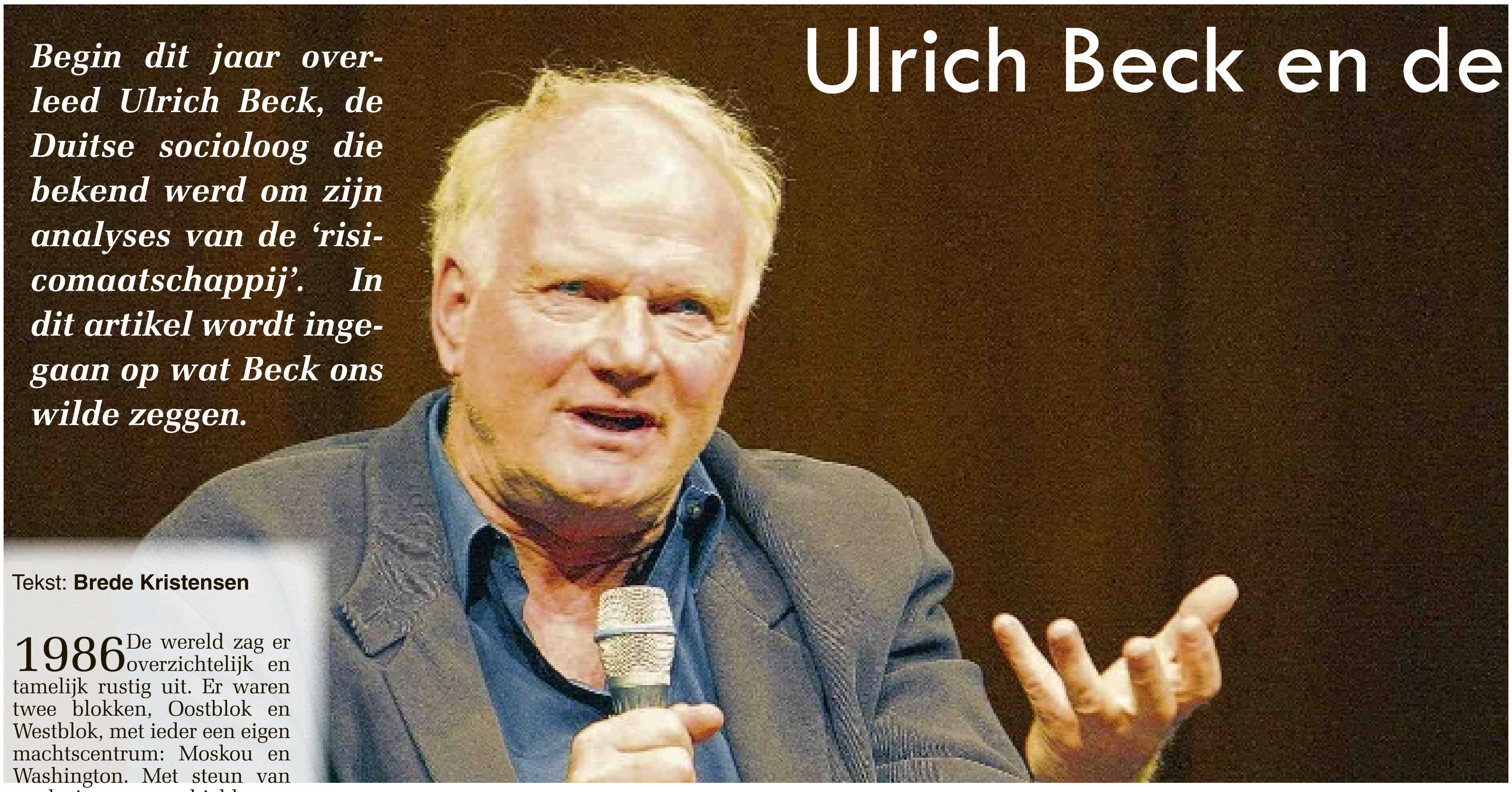

Ulrich Beck tijdens een paneldiscussie over Europese politiek in Berlijn in oktober 2012.

Tekst: **Brede Kristensen**

1986 De wereld zag er overzichtelijk en tamelijk rustig uit. Er waren twee blokken, Oostblok en Westblok, met ieder een eigen machtscentrum: Moskou en Washington. Met steun van nucleaire wapens hielden ze elkaar in evenwicht. Al scheldend zorgden ze ervoor dat lokale vlammetjes niet in de wereldpan schoten.

Inmiddels hadden technologische ontwikkelingen het leven een stuk aangenamer gemaakt. Moderne techniek leek nog altijd de grote belofte van welzijn en veiligheid in te houden. Dan ineens komt de nog onbekende Duitse socioloog Ulrich Beck op de proppen met zijn boek over de 'risicomaatschappij'. Moderne techniek op wereldschaal is riskant, luidde de boodschap. Er hangen zware wolken boven ons hoofd en die kunnen we maar het beste onder ogen zien. Vlak na het verschijnen van zijn boek wordt de mensheid opgeschrikt door de nucleaire ramp in Tsjernobyl. Toeval? Synchroniciteit? In ieder geval gonst het sindsdien van discussies over de 'risicomaatschappij'.

Beck behoorde tot een kleine groep sociologen die vonden dat de technologische ontwikkelingen zo ongeveer allesbepalend zijn voor ons leven en samenleven. Hij trok een lijn door die Jacques Ellul had aangegeven. Ellul publiceerde zijn geruchtmakende boek 'De Techniek ofwel de inzet van de eeuw' (La Technique, ou l'enjeu du siècle) in 1954. Daarna volgden nog tientallen vervolgstudies.

Zijn centrale stelling was: we omarmen iedere technologische vernieuwing als een cadeau, maar vergeten dat niets zonder bijwerkingen en doorwerkingen blijft. Auto's dienen het gemak, maar zorgen ook voor revalidatiecentra en vervuilende raffinaderijen. Alles heeft een schaduwzijde. In feite creëert iedere techniek nieuwe problemen die alleen met nieuwe technische middelen zijn op te lossen.

Vroeger heette het dat doelen middelen heiligden. Nu is het precies andersom. Techniek is een zichzelf genererend systeem geworden. Ons brein, inmiddels getraind in het instrumentele denken (het woord 'training' is precies op zijn plaats), houdt het systeem draaiende, maar zal binnen afzienbare tijd door artificiële intelligentie worden overgenomen. Ons brein is te langzaam voor de technologische ontwikkelsnelheid. Het is geschikt voor reflectie, het doen van keuzes en het nemen van verantwoordelijkheid. Wat technologie betreft, hollen we achter ontwikkelingen aan.

Technologische ontwikkeling is in de ogen van Ellul zoiets als een vlucht naar voren. Een vlucht die wordt afgedekt met laklaagjes van plezier, religie en ideologie. De sfeer van het efemere, het kortstondige, dat er in wezen niet toe doet.

Beck trok die lijn door. Biedt techniek zekerheid? Forget it. De moderne techniek maakt onze maatschappij tot een immense risicomaatschappij. Hoog tijd om de techniek te 'ontmythologiseren'. De risico's doen de voordelen verbleken. Hij constateert dat er sprake is van 'organised irresponsibility'. Iedereen wast zijn handen in onschuld. Wetenschappers en technologen doen gewoon hun werk. Ze onderzoeken en bedenken 'neutrale' toepassingen. Ondernemers proberen hun bedrijf boven water te houden, ondermeer door te bieden wat consumenten vragen. Consumenten consumeren zoals mede-consumenten. Politici zijn in de weer met randvoorwaarden en impression-management. Ook een kwestie van techniek trouwens.

Volgens Beck is de maatschappij een groot experimenteerlaboratorium geworden, zonder dat iemand er verantwoordelijkheid voor neemt. Schaalvergroting en globalisering doen de rest. Lokaal bestaat niet meer. Lokale macht is een lachertje. Alles is globaal, inclusief rampen. Voor een socioloog als Beck is macht het vermogen om situaties te definiëren, doelen te stellen, problemen te benoemen, verantwoordelijken aan te wijzen en straffen uit te delen. Tegenover de macht van het technische systeem stelt mensenmacht weinig voor. De techniek bepaalt zelf welke middelen nodig zijn om welke problemen op te lossen. Wat voor ons mensen overblijft is de 'macht' om voor onszelf te zorgen en ons een beetje feestelijk te profileren. Sommige mensen zijn daar goed in. Onderscheid moet er immers zijn. That's it.

In vroeger tijden waren er personen en instituties die antwoord gaven op existentiele vragen. Priesters en leraren bijvoorbeeld. Tegenwoordig staan ze met hun mond vol tanden. Onze moderne experts, professionals en consultants, zijn goed in het verdienen van geld, niet in het bieden van antwoorden op menselijke vragen. Dat onvermogen wreekt zich gelijk bij het bepalen van risico's. Op dat punt hoeven we niets van experts te verwachten. Wie bepaalt eigenlijk wat een risico is, wat gewenst en ongewenst is? Om daarover iets zinnigs te zeggen, zijn waarden de noodzakelijke oriëntatiepunten. Het technisch-instrumentele denken stelt slechts concreet-technische risico's vast, tembare risico's. Echte risico's zijn ontembaar en daarom een zaak van cultuur, van waarden, stelt Beck.

De grote paradox is dus dat moderne techniek zekerheid belooft maar rampen veroorzaakt. Beck somt er een drietal op: ineenstorting van het financieel-economische systeem, ineenstorting van het culturele systeem en ineenstorting van het ecologische systeem. Die eerste ineenstorting heeft vreselijke gevolgen, zoals werkloosheid, maar ook positieve: ze zet tot reflectie aan. Beck heeft veel gedaan om die reflectie te stimuleren. Hij sprak er parlementen en politici overal ter wereld op aan.

De tweede ineenstorting is de spil waar alles om draait. Is er nog iets dat we collectief als waardevol willen omarmen? Iets waarvan we weten dat het goed is voor iedereen? Willen we die vraag nog aan de orde stellen? Zoniet dan zullen het enkele naar terrorisme neigende ideologen zijn die het antwoord dicteren. Dat is het einde van de cultuur. De laatste ineenstorting, de ecologische, is de meest dramatische. Die kan een einde maken aan het menselijke verhaal. Tsjernobyl was een omineus voorteken.

Op een gegeven moment is Beck gaan spreken van een 'global risk society'. Immers, geen enkele samenleving en geen enkele natie staat nog op zichzelf. Alles en iedereen is met elkaar verbonden. Niet dat de wereld homogeen is. Want sommige naties en sommige categorieën mensen weten de negatieve effecten van technologische ontwikkeling voorlopig te ontlopen of anderen ermee op te zadelen. In Emmastad is het nog altijd goed wonen. In Marchena niet.

In een interview vlak voor zijn dood zei Beck: "De ineenstorting van het financiële systeem en de ineenstorting van het ecologische systeem, treffen de ene regio en de ene mens harder dan de andere, maar dat wil niet zeggen dat op den duur niet iedere wereldburger erdoor geraakt wordt. De gevolgen zijn straks nog veel erger en dus is het zaak er op wereldniveau besluiten over te nemen." De belangen die we delen zijn kosmopolitisch van aard. Dus zal ons brein kosmopolitisch moeten leren denken, willen we enige kans op overleven hebben. Zo komen we terecht bij onderwijs, media, kerken en noem maar op. Het klinkt gek, maar dat is precies de reden waarom hij het opkomende terrorisme een hoopvol teken vindt. Het terrorisme, hoe verschrikkelijk ook, maakt namelijk voor iedereen, waar ook ter wereld, duidelijk dat ons culturele systeem bezig is in te storten en dat kosmopolitische reflectie en internationale samenwerking onze enige redding is.

Grote landen als de Verenigde Staten, China en Rusland kunnen zich geen solo-politiek meer permitteren, noch welk land en welke partij ter wereld ook. Met hulp van een beeld illustreert hij zijn mening. Stel we vernemen dat 'Marsbewoners' een aanval op onze planeet voorbereiden. We zouden de handen internationaal

risicomaatschappij

Bineen slaan en proberen maatregelen te treffen. Grote eensgezindheid. Welnu, het terrorisme is de aanval vanuit het 'innerlijke Mars'.
Zodra we dat beseffen, zullen we niet alleen de handen ineenslaan en maatregelen nemen, maar ook eindelijk overgaan tot kritische zelfreflectie, voorwaarde om onze houding tegenover het leven te wijzigen. Daarbij pleit Beck voor beaming van een cultuur van de onzekerheid. Dat staat haaks op de cultuur van de techniek die een valse belofte van zekerheid inhoudt. Beter is realistisch te zijn, de onzekerheid onder ogen zien en die in gezamenlijkheid het hoofd bieden. Hij roept onderwijzers, journalisten, kerkelijke en politieke leiders op er geen doekjes om te winden.
Helaas, het wemelt van politieke en religieus-fundamentalistische stromingen die zich als vluchthavens aanprijzen. Ideale plekken voor onzekere mensen in tijden van onzekerheid. Hun leiders handelen in zekerheden. Als het slecht gaat met de handel, dan worden alle registers van ressentiment, minderwaardigheid en wraakzucht geopend. Daar komt altijd een bepaald type mens op af. Ze laten zich van alles op de mouw spelden en zijn tot de gekste dingen in staat.
Terrorisme bijvoorbeeld. Dat creëert op zijn beurt weer nieuwe onzekerheden voor iedereen. Plus grote technische (ook politionele) inspanningen om voor veiligheid te zorgen. Het eindresultaat is een vicieuze cirkel. Overigens had Jacques Ellul exact hierover reeds geschreven in 'De nieuwe bezetenheid' (Les nouveaux possédés, 1973). Beck voegt er iets interessants aan toe. Hij schrijft over de cultuur van de angst en daarmee bedoelt hij iets anders dan wij op Curaçao gewend zijn te horen. Hij bedoelt ermee dat wanneer mensen het gevoel hebben geen grip te hebben op de loop der gebeurtenissen, de angst toeslaat. Zoiets als de angst van de bijrijder in een auto op een drukke weg. De ontwikkeling van het technische systeem onttrekt zich aan onze sturing. Het is een anoniem systeem. Individueel dragen we een steentje bij op een van de ontelbare kleine gebieden waarop de techniek actief is, maar over de richting waarin het grote geheel zich begeeft hebben we geen enkele grip.
Vorige maand trok Bill Gates aan de bel. Hij zei zich te realiseren dat we geen invloed kunnen uitoefenen op de richting van technologische ontwikkeling, dat de menselijke intelligentie niet in staat is aan onze toekomst vorm te geven en dat onderwerping van het menselijk intellect aan artificiële intelligentie (AI) aanstaande is. Voor onze veiligheid kunnen we niet zonder AI. Daarover maakte hij zich zorgen. Waarom vond hij het zorgwekkend? Hij gaf geen duidelijk antwoord op die vraag. Het antwoord is dat we dan helemaal tot ja-knikkers zijn gereduceerd. Ook Bill Gates zal hebben aangevoeld dat we niet in de wieg zijn gelegd om ja te knikken. Eerder om 'nee' te zeggen. Want we zijn begiftigd met het fantastische vermogen vooruit te zien en te voorspellen wat er zal gebeuren indien we deze of die beslissing nemen. Plus het vermogen te wikken en te wegen en 'nee' zeggen tegen een risicovol avontuur.
Dit is precies onze worsteling met de moderne techniek. We kunnen niet zonder. We hebben ons er afhankelijk van gemaakt. Het kost ons moeite 'nee' tegen ontwikkelingen te zeggen, terwijl we voorvoelen dat een Paaseiland-ervaring waarschijnlijker is dan een paradijservaring.
Wat een paradox: we schuwen onzekerheid, omarmen in kinderlijk vertrouwen het zich razendsnel ontwikkelende technische systeem en roepen rampen over ons af.
Ellul en Beck adviseren: ontmythologiseer de techniek en volg nooit een handelaar in zekerheden. 'Zekerheid' maakt angstig en belemmert volwassenwording. Onzekerheid stimuleert reflectie, creativiteit, verantwoordelijkheidsgevoel en saamhorigheid. Anders gezegd, zolang we ons vastklampen aan zekerheid belovende systemen of mensen blijven we onvolwassen. In Becks ogen was de risicomaatschappij een positieve uitdaging. Nu de scheuren in het gebouw van de menselijke samenleving groter worden, verdient zijn werk serieuze bestudering.

Ulrich Beck, Risikogesellschaft, 1986 (Engelse vertaling: Risk Society, 1992); en: World at Risk, 2009
Jacques Ellul, Le bluff technologique, 1988

Ars Poëtica.

Belangrijk

Het is maar goed dat we ons zelf belangrijk vinden.
Als het eens niet zo was, waar moest het dan wel heen!
Och och, we hoeven en geen doekjes om te winden:
dan stortte werkelijk de maatschappij ineen.

Want stel u voor dat we onszelf ineens eens zagen
zoals de anderen ons zien. Hoe zou dat zijn?
Dat was afschuwelijk! Dat was niet om te dragen!
We wierpen ons waarschijnlijk voor de dieseltrein.

Ofwel, we zouden ons in 't kolenhok verschuilen.
Geen mens zou ooit nog meer geloven in zijn werk.
Meneer hiernaast zou in de gaan gaan zitten huilen:
'Ik ben een vlerk… ik ben een nietsnut en een vlerk…'

En al de grote directuren van bedrijven
gingen beschaamd en heel verdrietig naar hun bed;
ook de politici… ze zouden binnen blijven,
de ambtenaren kropen achter het buffet.

Geen enk'le spreker zou nog één keer durven spreken,
geen enk'le chef zou ooit een chef meer durven zijn,
geen enk'le predikant zou ooit meer kunnen preken,
de boel lag stil, volledig stil op elk terrein.

Gelukkig zijn we niet op die manier ontluisterd.
Wat is het eigenlijk toch prachtig ingericht,
dat de natuur ons stuk voor stuk heeft ingefluisterd:
vergeet het niet, je ben een mens van groot gewicht.

Annie M.G. Schmidt

Letra

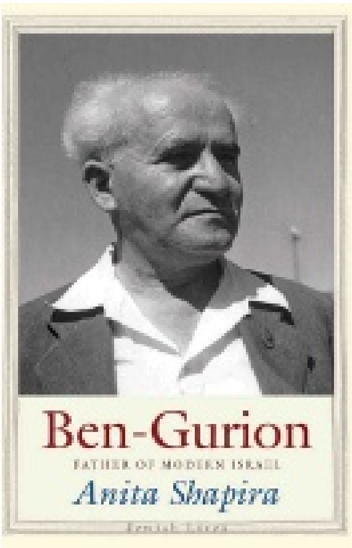

Anita Shapira

Men zegt wel dat wanneer een organisatie op zijn grondvesten schudt men het beste terug naar het begin kan gaan. Om zich door dat begin opnieuw te laten wijzen op de kern ervan. Het begin, de oorsprong, het moment waarop alles begon oefent vaak een bijkans mythische invloed uit op latere generaties van betrokkenen. Het begin toont het bestaansrecht van de organisatie. De Hongaarse therapeut Boszormenyi-Nagy voegde er iets interessants aan toe: de vragen en uitdagingen van onze voorvaderen die volgende generaties uit de weg gingen, komen in verscherpte vorm op hun bordje te liggen. Een crisis wijst op genegeerde uitdagingen en dwingt ertoe alsnog een oplossing te vinden. Het geldt voor families, bedrijven, stichtingen en natiestaten.
De afgelopen decennia schudt en wankelt Israël. De kritiek op het centrale regeringsbeleid komt niet alleen van buiten. Ook binnen Israël zijn kritische geluiden niet van de lucht. Het voortbestaan van de natie staat op het spel.
Anita Shapira - ze werkte als hoogleraar in Tel Aviv - schreef een bijzonder boek over de belangrijkste grondlegger van het huidige Israël, Ben-Gurion: Father of Modern Israel, nu in het Engels vertaald. David Ben-Gurion werd in 1886 als David Green in het Poolse Plonsk geboren. In 1906 vertrok hij naar het 'beloofde land' als aanhanger van het Zionisme. In 1948 werd hij de eerste premier van Israël. Alhoewel kort van postuur, torende hij als politicus uit boven anderen in en buiten Israël. Voor veel ouderen was Ben-Gurion in de jaren 50 een begrip. Zonder hem leek Israël ondenkbaar. Ook mensen die moeite met het Zionisme hadden, zagen hem vaak als de belichaming van het respect afdwingende moderne Israël.
Shapira beschrijft niet alleen het latere leven van Ben-Gurion de premier, maar ook de onzekere jaren van de eerste helft van de 20e eeuw. Ben-Gurion die in Istanbul studeerde, die in New York 'The Land of Israel Past and Present' schreef en Paula Munweis uit Rusland trouwde. Paula was liever niet naar Israël gegaan. Samen met hun drie kinderen beleefden en doorleefden ze vele stormen. Uitvoerig beschrijft ze ook de vriendschap met Berl Katznelson, de grondlegger van de Arbeiderspartij die vond dat Israël tegenover andere volken niet de fouten moest herhalen die andere volken jegens de Joden in de diaspora hadden gemaakt. Dat is altijd een belangrijk oriëntatiepunt van de Arbeiderspartij geweest.
Maar Ben-Gurion bleef het principe niet altijd trouw. In 1948 - Katznelson was reeds overleden - vroeg Ytzak Rabin hem wat te doen met Arabieren en Palestijnen in het nieuwe land. Ben-Gurion wilde er maar weinig woorden aan vuil maken: "Zorg dat ze emigreren." De lezer realiseert zich dat de grondlegger van Israël nooit serieus had nagedacht over de verhouding met omringende volken. Overigens blijkt dat Ben-Gurion niet uit was op meer land. Voor alles wilde hij vrede. Het huidige Israël zal alsnog de uitdagingen van toen onder ogen moeten zien en er creatieve oplossingen voor moeten vinden. Shapira's boek is ondermeer bedoeld de huidige generatie Israëli's daarop te wijzen.

Fundashon Tur ta Konta: Goede rekenbasis essentieel voor toekomst kind

Jongeren kunnen tegenwoordig vaak niet goed rekenen, terwijl het een belangrijk ingrediënt is voor een succesvolle loopbaan. Op school is er te weinig tijd om hier intensief aandacht aan te besteden. Vorig jaar werd daarom FundashonTur ta Konta opgericht. Een aantal maanden later begeleiden een zeventigtal vrijwilligers kinderen van vier scholen één uur per week en zijn de eerste positieve resultaten al zichtbaar. En dit is nog maar het begin, belooft de stichting.

Tekst: **Judice Ledeboer** Foto's: **Ken Wong**

Kinderen één op één begeleiden na school bij het leren van rekenen en wiskunde. Dat is een van de doelen van de eind 2014 opgerichte Fundashon Tur Ta Konta. Kinderen die op jonge leeftijd goed leren rekenen hebben meer succes op school en in hun toekomstige carrière. Ze leren oplossingsgericht te werken, ontwikkelen creativiteit en organisatorische vaardigheden, ze ontwikkelen meer ondernemerschap, hebben meer belangstelling voor onderzoek en hun motivatie en zelfvertrouwen nemen toe. De initiatiefnemers van dit concept zijn Etienne Ys en Nelson Vinck. Samen met Frank Konings en Maria-Liza Zunder-Curiël vormen zij thans het bestuur van de stichting. Projectcoördinator is Lulu Rozendal. Ys: "Ik had ervaring opgedaan met het begeleiden van mijn eigen kinderen en ik merkte dat die steun hen hielp. Ik bedacht me toen dat er heel veel kinderen zijn die die steun niet kunnen krijgen. Veel ouders kunnen bijvoorbeeld zelf geen bijles geven of er is niet voldoende geld om een kind naar bijles te sturen. En er zijn wel heel veel mensen die goed kunnen rekenen, dus daar moesten we iets mee doen."
Het plan werd gedeeld met de schoolbesturen, die heel enthousiast reageerden en een aantal (ervarings)deskundigen waaronder Frank Konings, met veel kennis van zaken op het gebied van rekenen en wiskunde en altijd zeer begaan met de ontwikkeling van jongeren.

Nu al positieve resultaten

Het project ging in december 2014 van start en er zijn nu al positieve resultaten te zien. Onlangs was de eerste bijeenkomst met alle leraren bij elkaar die hun ervaringen en bevindingen met het bestuur en elkaar deelden. Er waren verrassende positieve resultaten in slechts enkele weken. Bijvoorbeeld: Een heel stille jongen die nooit iets zei in de klas en nooit vragen stelde deed na slechts één keer begeleiding ineens actief mee in de klas door zijn vinger op te steken omdat hij een vraag van de leerkracht wilde beantwoorden. De leerkracht was verbijsterd: "Dat heeft hij nog nooit gedaan en nu doet hij actief mee."

Taal (tegenwoordig Taal, Geletterdheid en Communicatie) en rekenen (tegenwoordig Rekenen en Wiskunde) zijn geen doel op zich, maar instrumenten om een bepaald doel te bereiken. Vanaf het moment dat er rekenonderwijs wordt gegeven zijn er kinderen die problemen hebben met rekenen en dat heeft vooral te maken met het feit dat deze kinderen geen inzicht hebben in de structuur van getallen, omdat ze geen strategieën beheersen en niet reflecteren op hoe ze handelen. Soms weten kinderen niet eens hoe ze rekenen.
Uit analyses van het Cito blijkt dat de problemen waar die kinderen last van hebben betrekking hebben op het uitvoeren van rekenoperaties (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen). Deze kinderen hebben ook niet voldoende inzicht in de opbouw van en de relatie tussen getallen. Rekenkundig inzicht kan alleen worden verkregen als er eerst een degelijke basisvaardigheid is in de automatismen van het optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen. Deze automatismen zijn een absolute voorwaarde voor het verwerven van enig rekenkundig begrip. Iemand kan alleen een goede voetballer worden als hij eindeloos heeft gepingeld en geschoten en iemand kan rekenkundig inzicht verwerven als hij zich eerst de automatismen van het optellen en aftrekken eigen heeft gemaakt.
In de brugklassen krijgen kinderen algebra, dus het leren rekenen met letters. Het rekenen met cijfers vormt de basis. Het is dus heel begrijpelijk dat kinderen die die basis van rekenen niet beheersen later op school in de problemen komen.
Wereldwijd wordt er geklaagd dat de jongere generaties de basis van het rekenen niet goed beheersen en ook op Curaçao ziet men dat. De leerkrachten hebben niet voldoende tijd om de zwakke leerlingen op een goede manier te begeleiden, mede door het grote aantal leerlingen dat ze in de klas hebben en andere problemen die er zijn om op een goede manier te kunnen onderwijzen en begeleiden. Rekenen en wiskunde is de laatste decennia steeds taliger geworden. Bijna altijd wordt een dagelijkse rekencontext (of rekenverhaal) gebruikt. Naast het rekenkundig aspect, speelt de factor taal ook een zeer belangrijke rol in het huidige reken- en wiskundeonderwijs.

Fundashon Tur Ta Konta wil graag bijdragen aan de ontwikkeling van de jongeren door leerlingen en onderwijzenden samen te brengen, waarbij laatstgenoemden begeleiden bij het leren rekenen en wiskunde. Er is persoonlijke aandacht voor het kind en de gehele begeleiding wordt 'op maat' gegeven, rekening houdend met het niveau van het kind en dat wat hij of zij aankan. Er zijn thans zo'n 73 zogenoemde tutoren die leerlingen thuis of op school, in ieder geval in een voor het kind vertrouwde omgeving, één keer per week één uur begeleiden.
De stichting heeft deze tutoren gezocht bij organisaties waar mensen werken die veel met rekenen en wiskunde te maken hebben, zoals bij banken, verzekeringsbedrijven en trustkantoren. Alle tutoren verlenen geheel vrijwillig hun medewerking en ze zijn heel enthousiast over de opzet van de stichting en vooral over het begeleiden van de kinderen. De tutoren dragen met hun kennis en ervaring bij aan de ontwikkeling van de jongeren en indirect dragen ze bij aan de ontwikkeling van het land Curaçao. De jongeren leren de basisbegrippen van het rekenen en wiskunde en worden daarmee beter op school en zoals al eerder gezegd ontwikkelen ze daardoor allerlei competenties die ze in hun verdere leven nodig hebben.

Pilotproject nog maar begin

Voorzitter van de stichting Etienne Ys: "We moeten meer doen aan bewustwording van rekenen en wiskunde in de hele gemeenschap en dat is de tweede reden dat we deze stichting hebben opgericht. Dit pilotproject is nog maar het begin. We hebben er bewust voor gekozen om eerst leerlingen van het funderend onderwijs uit de groepen zes, zeven en acht te begeleiden bij het rekenen en wiskunde. Later willen we dat ook doen met taal omdat rekenen en wiskunde 'talig' zijn geworden en begrijpend lezen is dus heel belangrijk. En we willen leerlingen van het voortgezet onderwijs gaan begeleiden." De stichting is begonnen met een aantal buurtscholen, dat funderend onderwijs biedt. Vier scholen doen momenteel mee. Dat zijn Kolegio Bellefaas Martis (Sta. Rosa), Kolegio Sta. Famia (Otrobanda), Kolegio Maria Auxiliadora (Sta. Maria) en Kolegio San Martin de Porres (Sta. Rosa).
Heel bewust wordt er niet over 'bijles' gepraat maar over begeleiding van het kind. "We helpen de leerkracht om het kind te helpen", aldus Ys. "Wij stappen naar de leerkracht en vragen waar het kind hulp bij nodig heeft. Bij welke rekendomeinen en leerdoelen? Alles wordt ook gedaan binnen de kaders van beleid van de school." De stichting heeft aan het begin alle schoolbesturen benaderd en gesproken. Die waren - zoals gezegd -enthousiast. Er is ook gesproken met de vakbond, met de minister van Onderwijs en met Rema Uní die de ouders vertegenwoordigt. Er is afgesproken dat er terugkoppelingen komen naar de schoolbesturen om de vorderingen aan te geven. De scholen die nu meedoen aan het project zijn scholen die door de schoolbesturen zelf zijn geselecteerd.
De stichting heeft voor aanvang een presentatie op de scholen gegeven en er zijn ook criteria afgesproken, zoals: de kinderen moeten wel enthousiast zijn. "Als de kinderen niet enthousiast willen meewerken dan kunnen we daarmee moeilijk uit de voeten", legt Ys uit. Ook kinderen met leerstoornissen en zeer diepe onvoldoendes kunnen niet meedoen aan de begeleiding vanuit de stichting. Deze kinderen hebben vanuit de school zelf een meer professionele begeleiding nodig zoals bijvoorbeeld door 'remedial teachers'. Konings: "De leerkrachten zijn blij dat er extra hulp wordt gegeven. Leerkrachten moeten vaak extra aandacht geven aan kinderen die het minder goed doen en zo kunnen ze niet alle kinderen de aandacht geven die ze nodig hebben met bijvoorbeeld rekenen en wiskunde."

De eerste bijeenkomst waarbij alle tutoren hun bevindingen konden delen met elkaar was een succes. Ys: "De tutoren praatten over 'mijn kind' en daaruit blijkt ook dat ze zeer betrokken zijn bij het wel en wee van de kinderen." De tutoren hebben allemaal eerst twee basistrainingen gehad. Tijdens deze training leerden de tutoren over de methode van het nieuwe realistisch rekenen én over de sociaal-emotionele kant van het begeleiden van de jongeren, waarbij ook didactische tips werden gegeven. Konings: "Er is zelfs een extra training ingelast omdat de tutoren aangaven dat ze behoefte hadden aan extra trainingen om zelf praktisch te gaan oefenen met het nieuwe realistisch rekenen." Er heeft ook al een training plaatsgevonden waarin de tutoren leerden omgaan met een web based-programma dat past bij de rekenmethode. Hoog in de planning staat een training voor ouders om hen te leren hoe ze hun kinderen met het huiswerk van rekenen en wiskunde kunnen bijstaan.
De persoonlijke aandacht die de kinderen krijgen speelt een zeer grote rol bij het succes van de begeleiding. Er zijn kinderen die hebben laten weten dat ze zich verheugen op de samenwerking met de tutor. Kinderen die niet zijn geselecteerd vragen zelfs 'wanneer mag ik?' Voor iedereen is het project nieuw. Leerkrachten reageren ook met enthousiasme. Ze voelen zich gesteund met deze hulp. Ys: "Het project is in de gehele gemeenschap goed ontvangen. We willen zoveel mogelijk groeien om zoveel mogelijk scholen te kunnen helpen. Het gaat eigenlijk niet om de scholen, maar om de kinderen en de vrijwilligers die zich met hart en ziel inzetten."

Nog meer tutoren nodig

De stichting heeft daarom op korte en lange termijn (per eerstvolgend schooljaar 2015/2016) meer tutoren nodig. Het bestuur geeft aan dat de samenwerking als team heel belangrijk is voor het succes van het project. Daarom regelen ze regelmatig bijeenkomsten met de tutoren. Iedereen die belangstelling heeft om als tutor aan het werk te gaan via de Fundashon Tur Ta Konta kan zich melden via email of telefonisch bij Lulu Rozendal (lulu.rozendal@turtakonta.com / 528-3907).

De stichting bemiddelt tussen kinderen en tutoren en het is belangrijk dat de tutoren zich committeren. De tutoren hebben ook regelmatig overleg met de leerkracht en de ouders van het kind. De kinderen zijn kwetsbaar, vaak onzeker over hun prestaties, maar nu al is duidelijk geworden dat deze formule een schot in de roos is.

Eigen kind helpen met rekenen

Ouders van een leerling van groep 5, 6 of 7 van het funderend onderwijs die hun eigen kind graag willen helpen met rekenen en wiskunde, kunnen dinsdag 3 maart bij Fundashon Tur ta Konta terecht voor een informatieavond van half zes tot half acht 's avonds. Deze vindt plaats bij Kolegio Sta Famia in Otrobanda (naast de kerk). Er wordt ingegaan op de nieuwe methodiek en er worden voorbeelden gegeven en oefeningen gedaan. Aanmelden is verplicht en kan bij Lulu Rozendal via telefoon, sms of WhatsApp op nummer 528-3907 of per emailadres lulu.rozendal@turtakonta.com.

Over organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Full Circle (10)

Full Circle is de titel van een nieuw boek over modern en effectief management voor nu en de toekomst dat in 2016 in de Nederlandse en Engelse taal verschijnt en de lezers van Ñapa, de wekelijkse bijlage van de Amigoe, hebben elke maand de primeur van een vervolgartikel uit het boek zoals dat naar de uitgever gaat voor de laatste aanpassingen in stijl en taalgebruik.

Tekst: **Jan de Ruijter**

Voor de aandachtige lezer is het duidelijk dat alleen de introductie al, heel veel nieuwe stof heeft opgeleverd: goed management, mensen zijn type-Y, participatief management, the living company, dissatisfiers, higher purpose, waarom we zijn wie we zijn, gedrag, goed presteren, de effectieve manager van morgen, het doel van werk, shared mutual goal setting, 100 procent klanttevredenheid, kwaliteit, de 20 redenen om vaarwel te zeggen aan command and control, duwen in de goede richting, fulfillment en de noodzaak van een nieuwe mindset. Met die kennis bent u klaar voor de verdere inhoud van Full Circle.
Als we nu in 2015 terugblikken op het verleden, kunnen we een aantal tijdperken onderscheiden met grote verschillen in hoe mensen leefden en werkten en hoe management uitgevoerd werd. Globaal gesproken noemen we de tijd vanaf zo'n 4 miljoen jaar geleden tot aan 8000 v.C. de oude steentijd oftewel de oude jachttijd (0.0) die gevolgd werd door de agrarische tijd (0.1) tot aan het jaar 1700. In beide periodes leefden mensen in groepen waarin doelgerichte samenwerking een duidelijk kenmerk was en die samenwerking kwam intuïtief tot stand. Ook wordt al vanaf de oertijden de simpele praktijk van command and control toegepast. De leider beveelt en anderen volgen de bevelen op en voeren het werk uit zoals de leider dat beveelt. Mensen werkten als slaven op het land, als huis- of hofpersoneel, als soldaten in het leger of overleefden als dief of zware crimineel.
Het simpele doel van het leven was overleven. De industriële revolutie (0.2) begint in 1700, gevolgd door het informatietijdperk (0.3), the information superhighway in 1978 met de introductie van de p.c., samengaand met de service- en beleveniseconomie. De kennismaatschappij (0.4), de kenniseconomie begint in 1991 door het world wide web (http.//www.). Vanuit het industriële tijdperk groeide de betekenis van werk uit van werk om eten op de tafel en een dak boven het hoofd te hebben tot quality of life, plezier in het werk en werk om levensdoelen te behalen.
De huidige periode vanaf 1969 (de Apollo 11, Neil Armstrong is de eerste mens die op de maan loopt) wordt terecht het ruimtetijdperk, space age, genoemd en beginnend met het informatietijdperk, de diensten- en beleveniseconomie, en de kennismaatschappij, bevinden we ons nu in het transformatietijdperk van het ruimtetijdperk, waarbij de betekenis van werken volledig is volgroeid tot het behalen van levensgeluk in alle categorieën van het leven, te weten: kinderen en familie, gezondheid, opleiding, werk, financiën, carrière, hobbies en vrije tijd, spiritueel leven en de samenleving.
We zien dus dat eeuwen- en eeuwenlang werk een straf was, een vloek van de armen tot aan de industriële revolutie. Pas dan begint regelmatig werk als een levenswijze in samenlevingen. Het begrip werknemerschap in een (beroeps)bevolking is minder dan 200 jaar oud en de eerste studies over arbeid, werknemerschap en management door researchers en managers dateren van pas rond 1900!

Rond 1900 ontstond de theorie van wetenschappelijke bedrijfsvoering (scientific management) gepropageerd door de Amerikaanse ingenieur Frederick W. Taylor. Zijn theorie was erop gebaseerd dat werk zoiets simpels en zo elementair is dat denken door de arbeider niet nodig is. Zijn focus was gericht op time en motion-studies, op het analytisch bekijken van arbeid, op het aansturen van bedrijfsprocessen op een wetenschappelijke wijze en op het verbeteren van prestaties door middel van nauwkeurige arbeidsstudies. De menselijke factor werd uitgesloten; bazen gebruiken hun hersens, arbeiders gebruiken hun schroevendraaiers! Arbeiders hoeven niet te denken, ze zijn machines en voor alles is er één beste manier van handelen en die manier wordt bepaald door management na de vereiste wetenschappelijke studie.
Na de industriële revolutie is er nog een korte tijd dat werk werd opgevat als noodzaak om voor een goede oude dag te zorgen en daarna wordt het begrip quality of life belangrijk en zelfs doorslaggevend. Alles draait nu om het plezier hebben in het werk, mensen werken niet langer uitsluitend om geld maar meer om plezier in het werk te hebben, het leuk en nuttig te vinden, het nuttig doorbrengen van de dag, om eigen doelen te behalen, en om een interessant leven te hebben. Heb ik het hier wel naar mijn zin, vind ik het hier wel leuk, zijn nu de beslissende factoren in plaats van het vroegere, ik ben hier om de kost te verdienen.

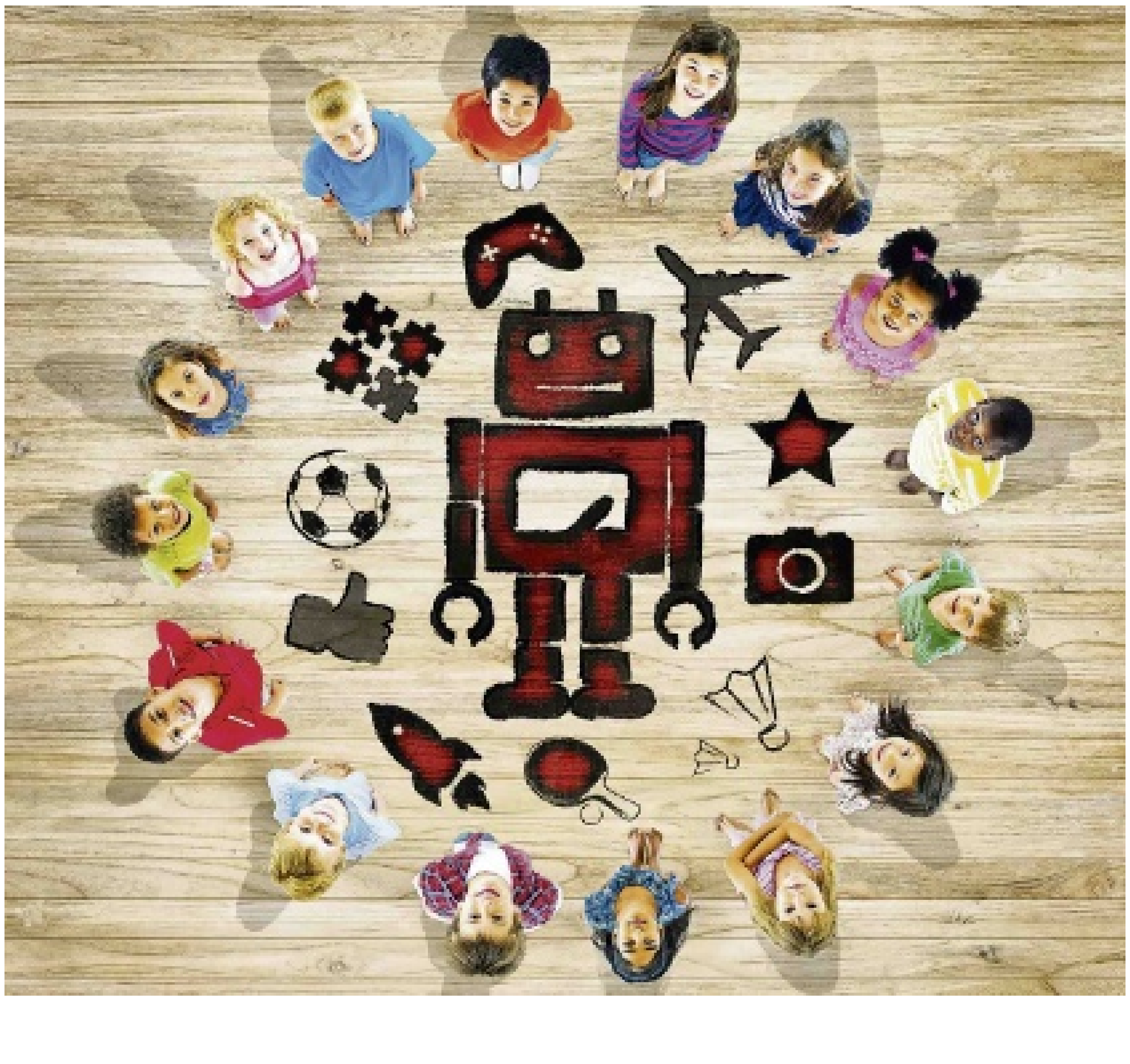

De realiteit

Helaas kijken nog teveel werknemers naar werk als iets saais en vervelends; duizenden mensen gaan elke dag naar hun werk zonder plezier, en zonder vreugde. Ze ervaren hun werk als onbetekenend, zonder nut en uitzichtloos en doelloos. Ze brengen de acht uren werk door zonder passie of enthousiasme, het werk is een straf zoals een gevangenisstraf, ze weten nauwelijks hoe de dag door te komen, presteren marginaal, en zijn boos of verveeld. 's Avonds gaan ze moe naar huis maar niet voldaan. Geen goed gevoel van ik heb een lekkere dag gehad en het absurde daarvan is dat de meesten daar nog aan gewend geraakt zijn en het normaal zijn gaan vinden! Men zit achter de computer, schrijft memoranda, maakt telefoontjes, en gaat naar vergaderingen; men klaagt over het management, over de supervisor, 'je ziet ze nooit, ze doen niets, ze kunnen niets, ze begrijpen niets, alles gaat hier verkeerd, de koffie is hier slecht, het eten is slecht, de baas gaat met die en die uit' en zo gaan mensenlevens voorbij.
Slechts 25 procent van alle bedrijven in Amerika doet iets aan waardering of erkenning van hun personeel. Bij 67 procent van de bedrijven voelen medewerkers zich overal buiten gelaten, 'out of the loop'. 75 Procent van de Amerikaanse medewerkers voelt zich niet betrokken bij hun werk! 80 Procent voelt zich niet toegewijd aan hun werk! 85 Procent is niet bereid om de 'extra mile' te gaan.
Vandaar dat service zo slecht is en hoe gemakkelijk is het dan toch om dat veel beter te doen. Voor goed management zijn de vooruitzichten enorm. Het toepassen van goed management opent enorme mogelijkheden voor de onmiddellijke toekomst.

(Wordt vervolgd)

Jan de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba en te bereiken via e-mail: janderuijter@yahoo.com

Food for thought.

Van bijna alles is soep te maken

Soepen zijn ondenkbaar en onmisbaar in ons voedingspatroon. Dus hoe meer variatie voor soepen, des te beter.

Tekst: **Miriam de Windt**

Goede voedingsstoffen in het recept van wortelsoep met koriander zijn voedingsvezels, kalk, ijzer en de vitamines A, B1, B2 en C. Ongewenste voedingsstoffen zijn vetten en verzadigde vetten, cholesterol, natrium.

De vezels zijn bijna volledig afkomstig van de wortelen. De helft van de hoeveelheid kalk in dit recept is afkomstig van de melk en de crème fraîche. IJzer wordt voornamelijk geleverd door de wortelen en aardappelen. Na de wortelen, is de boter de grootste leverancier van vitamine A. Hierna de melk en crème fraîche. Echte boter bevat van nature vitamine A. Gezien de grote hoeveelheid boter in dit recept, dan ook een ruime hoeveelheid vitamine A. De vitamines B1, B2 en C worden geleverd door de wortelen en de aardappelen. Daarnaast wordt vitamine B2 ook geleverd door de zuivel in het recept.

Minder boter

Vetten, verzadigde vetten en cholesterol komen van de crème fraîche en de grote hoeveelheid boter. Voor 4 personen, 6 eetlepels boter, betekent 1 1/2 eetlepel per persoon. Het valt aan te raden om te proberen zoveel mogelijk de hoeveelheid boter in deze soep te minderen. U kunt een kleine pan nemen om met een minimale hoeveelheid boter de sjalotjes, wortelen en de aardappelen te fruiten. Daarna alles in een soeppan doen met de bouillon.
Karakteristiek voor dit recept is het serveren met de crème fraîche er bovenop. U kunt dus eigenlijk de crème fraîche niet weglaten. Eventueel wel minder serveren: 1 eetlepel in plaats van 2 eetlepels.

Energetische waarde

Afgerond 400 calorieën is veel voor een kopje soep van circa 250 ml. Dit komt ongeveer overeen met 4 sneetjes brood, zonder boter, met vetarm beleg. Door de hoeveelheid boter en crème fraîche te minderen, bijvoorbeeld de helft minder: dan wordt het aantal calorieën 13 procent van uw DAH, in plaats van 20 procent. Ongeveer 130 calorieën minder.

Soepen kunnen op verschillende manieren worden gebonden. Zelfs een heldere soep kan 'gebonden' zijn. Zodra u ziet dat het vulsel niet meteen naar de bodem van uw bord of soepkop zinkt, betekent dat dat de soep licht gebonden is met aardappelzetmeel of tapioca. Helder bindend zijn ook rijst of vermicelli. Niet helder bindend zijn bloem, maïzena, aardappelen en puree van peulvruchten. Binden met bloem kan op twee manieren: u kunt de bloem aanmaken met koude vloeistof en dan in de warme soep doen, goed roeren. Of u kunt een roux maken en dan met warme bouillon langzaam verdunnen. Een roux maakt u met evenveel boter als bloem. Voor een liter soep binden met een roux, heeft u 40 gram boter en 40 gram bloem nodig. Binden met een roux betekent derhalve altijd veel vet in uw soep.
Waarom zou u soep binden? De negatieve kant van gebonden soepen: meer werk, meer calorieën en meer kans op mislukking. Want, een soep met klontjes is geen prettig aanzicht. Voor thuis kunt u het misschien bolwerken, zonder dat uw huisgenoten klagen. Maar voor gasten is het uit den boze. Het voordeel: variatie en voedzaam. Variatie, omdat u bijna van alles soep kunt maken. Mosterdsoep bijvoorbeeld kan alleen maar een gebonden soep zijn. Heldere mosterdsoep bestaat niet en zou ook niet mogen bestaan. Die zou afschuwelijk smaken.
Voedzaam, omdat u voedzame ingrediënten extra kunt toevoegen om de voedingswaarde op te krikken. Hierbij moet u denken aan binden met gepureerde goente, aardappelen of peulvruchten. Een handige tip om voor kinderen extra groente cq voedzame ingrediënten te verwerken. Daarom: hulde aan de staafmixer!

Hulde aan staafmixer

Met een goede staafmixer, met voldoende kracht, heeft u snel een gebonden soep, geen kans op klontjes en voedzame ingrediënten zo fijn gemalen dat ze niet opvallen. Restjes groente, aardappelen en peulvruchten, kunnen allemaal gemakkelijk gepureerd worden tot een gebonden soepje. Bladgroenten die nog goed zijn, maar alleen een beetje verlept, kunt u toch nog gepureerd gebruiken in een soep. Eerlijkheidshalve... hoe vaak gebeurt het niet dat u sla of andere bladgroente heeft gekocht, maar ze niet meteen heeft kunnen klaarmaken. Eenmaal verlept, zijn ze niet smakelijk en geschikt meer voor rauwkost of om te wokken. Voor een gebonden soepje kunnen ze nog wel worden gebruikt. U hoeft ze dan niet weg te gooien.
Met een gebonden soep door de ingrediënten te pureren met een staafmixer, krijgt u eigenlijk een soort warme hartige smoothie. Helemaal in en gezond.

Miriam de Windt is diëtiste en natural nutritionist
T 889-1788
C 520-6932

Voedingswaarde voor 1 portie:

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	393/1651	20 %
Natrium	953 mg	48 %
Eiwitten	6 g	6 %
Kalk	184 mg	26 %
Vetten	32 g	47 %
IJzer	1,8 mg	12 %
Verzadigde vetten	19 g	96 %
Vitamine A	965 mcg	121 %
Cholesterol	85 mg	31 %
Vitamine B1	0,15 mg	15 %
Koolhydraten	20 g	8 %
Vitamine B2	0,24 mg	18 %
Voedingsvezels	8 g	25 %
Vitamine C	16 mg	23 %

De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Kook mee met May.

Ingrediënten:
1 à 11/2 pond wortels, geschild en in plakjes
1 grote aardappel, geschild en in blokjes
3 à 4 sjalotten, in dunne plakjes gesneden
6 eetlepels ongezouten roomboter
3/4 theelepel gemalen koriander
3 cups kippenbouillon
1/2 theelepel suiker
zout en gemalen zwarte peper naar smaak
1 cup melk
2 à 3 eetlepels droge sherry
1/2 cup crème fraîche
4 eetlepels gehakte verse koriander

Bereidingswijze:
In een grote soeppan met zware bodem boven een middelmatig laag vuur de boter laten smelten.
De sjalotten toevoegen, al roerend in de boter zacht laten worden. Niet bruin laten worden.
De wortels, aardappel en de koriander toevoegen, al roerend sauteren. De kippenbouillon en suiker toevoegen. Het vuur opvoeren tot de soep pruttelt en dan op een laag pitje 20 à 25 minuten verder laten pruttelen tot de groenten gaar zijn.
De pan van het vuur nemen en de soep wat laten afkoelen.
Met een handmixer de soep glad pureren en terug doen in de pan. De melk toevoegen, afmaken met zout en peper.
Soep zachtjes verwarmen. Voor het opdienen de sherry toevoegen.
Soep in verwarmde kommen scheppen en met 2 eetlepels crème fraîche en gehakte verse koriander serveren.
Voor 4 personen.

Eet smakelijk,
May

Tango

Het is onder meer de taak van de school om te werken aan een integere bewustwording van de opgroeiende jeugd. Bewustwording van hun plaats in de wereld ontstaat alleen maar als kinderen meer dan een vage notie ontwikkelen van wat er in het verleden in hun geografische omgeving is voorgevallen. In dit artikel is de focus gericht op het Caribisch gebied. Vandaag deel 2.

Tekst: **Fred de Haas**

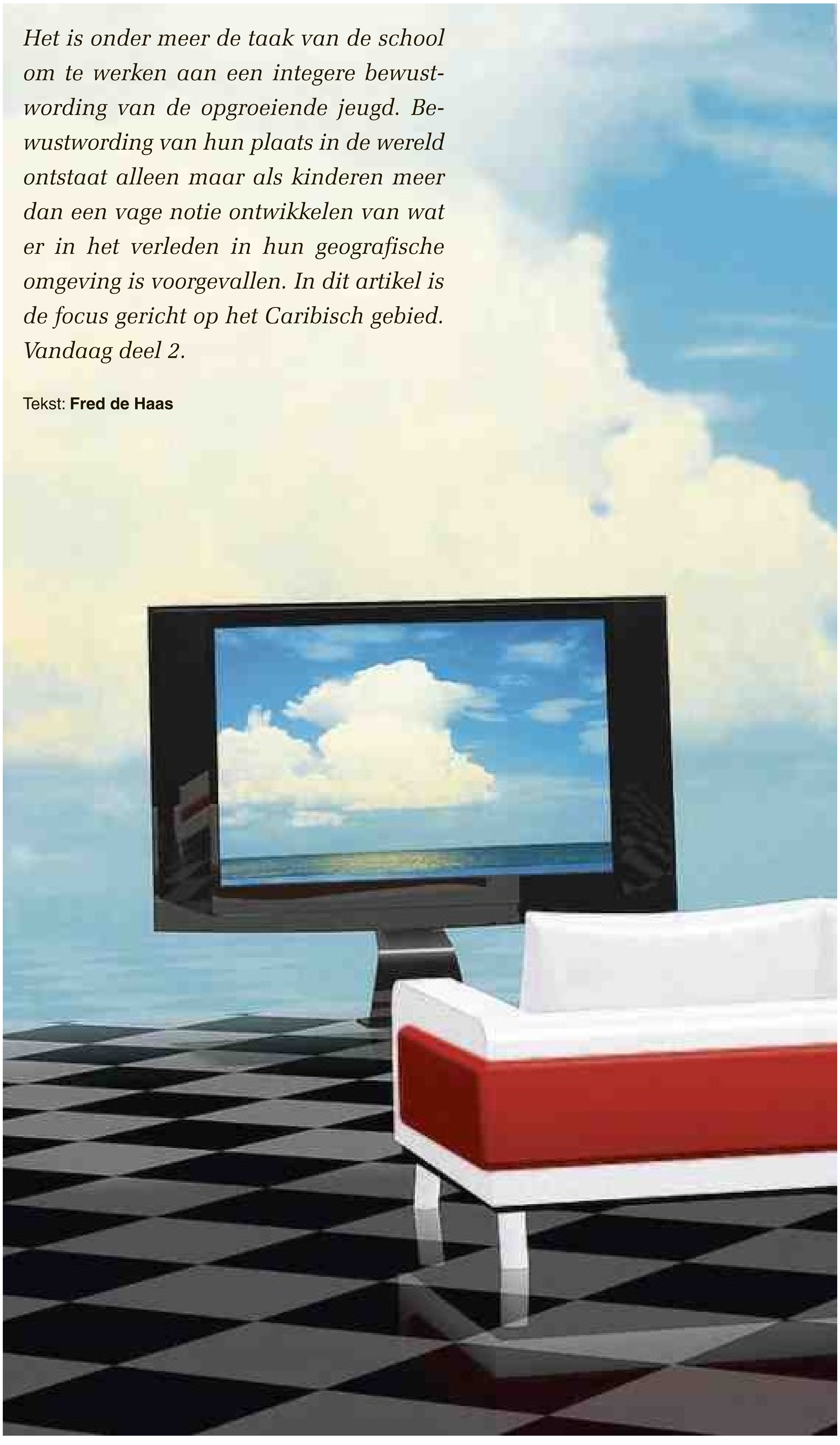

De slavernijgeschiedenis moet - zegt de Martinikaanse schrijver Aimé Césaire - zo worden onderwezen dat kinderen er geen complex aan overhouden en dat er geen haatgevoelens worden gekweekt ten aanzien van Europeanen. Ook moet worden vermeden dat door een suggestieve manier van vertellen kinderen in een slachtofferrol worden gepraat. Wederom de verantwoordelijkheid van de leerkrachten en hun opleiders.

Césaire was trouwens tegen onafhankelijkheid voor de Franse eilanden: 'Het zou een regelrechte ramp zijn als alle diensten onder de verantwoordelijkheid van Martinikanen zouden vallen. (…) geen onafhankelijkheid, maar autonomie, dat wil zeggen zijn eigenheid hebben, zijn eigen ideaal en toch behoren tot een groter geheel.' Dat laatste zou, mutatis mutandis, te wensen zijn voor de Benedenwinden. Curaçaoënaars en Arubanen verschillen niet veel van Martinikanen.

Tot elkaar 'veroordeeld'

Net als op de Benedenwindse eilanden tref je allerlei kleuren aan onder de mensen in de Franse gebieden: zwart, donkerbruin, lichtbruin, blank, mat blank, blank met negroïde trekken, zwart met Europese trekken enzovoorts.

De op Martinique en andere Franse eilanden geboren blanken, die béké's worden genoemd, blijven meestal binnen hun eigen groep, ondanks het feit dat ze een groot aantal kinderen hebben verwekt bij gekleurde vrouwen. Soms werd er voor die kinderen gezorgd, maar meestal werden ze niet erkend.

De blanke Martinikaan groeide op bij de da (de zwarte kinderjuffrouw, te vergelijken met de Curaçaose yaya) die de Creoolse cultuur in huis bracht.

Dat maakt dat, net als op Curaçao de blanke Curaçaoenaar, de béké zich een echte Martinikaan voelt.

Vooroordeel en stereotypering ten aanzien van kleur zijn schering en inslag. Grappig genoeg (nou ja, grappig…) gedraagt de gekleurde 'burgerij' zich op dezelfde manier als de béké's, die hen 'dus' (maar altijd 'min of meer') accepteren. Het zijn de Curaçaose makamba pretu.

De zeer donker gekleurden hebben een gecompliceerde verhouding tot de blanke

Karibeño (deel 2)

Creolen. Nu eens is er sprake van haatgevoelens, dan weer van een bepaalde solidariteit vanwege het gedeelde verleden.
Je hebt ook blanken die helemaal onderaan de sociale ladder staan. Die worden 'petits blancs' (kleine blanken) genoemd die ondanks hun lichte kleur geen enkele status hebben. Voor mulatten die er financieel goed aan toe zijn heeft men ook een naam: 'békés goyave', blanken met de kleur van de bruine guave.
Resumerend kan je zeggen dat al die mensen door het verleden tot elkaar zijn veroordeeld, hoewel er geen permanent ondragelijke sfeer is zoals in het stuk 'Huis Clos' (met gesloten deuren) van Jean-Paul Sartre, waarin mensen die elkaar haten en dwarszitten verplicht zijn met elkaar samen te leven in het besef dat ze in de 'Hel' zitten. Om een hel te creëren zonder dat er een Jeroen Boschachtige duivel of vurige tang aan te pas komt is een gezelschap van nauwkeurig geselecteerde mensen die de pest aan elkaar hebben ruim voldoende.

Identiteit

Tegenwoordig gaat het debat over identiteit veel verder dan de slavernijgeschiedenis. Het gaat over wat is aangeboren en wat is aangeleerd. Lange tijd (en helaas komt dat nu nog steeds voor) is door Europeanen het idee erin ge hamerd dat 'negers niks kunnen'.
Dat heeft traumatiserend gewerkt, maar gelukkig wordt dit idee heden ten dage door bijna iedereen verfoeid en losgelaten. Wat dat betreft valt het op dat zwarte Amerikanen nog steeds in een ongunstiger situatie verkeren dan de gekleurde bevolking van de Antillen. Maar blanke hufters met bepaalde ideeën over 'negers' heb je nu eenmaal overal. Ook op de Antillen.

Dat is een goede voedingsbodem voor rancuneuze gevoelens die op allerlei wijzen een uitweg zoeken. Bijvoorbeeld, toen het onderwijs na de jaren 60 van de vorige eeuw begon te antillianiseren zag je het fenomeen dat onderwijskrachten zich 'militant' gingen gedragen.
Op Curaçao hadden ze openlijk de pest aan de oude kolonisator Nederland en sprak men zo min mogelijk Nederlands. Ook niet met de leerlingen. Slecht functionerende onderwijzers hadden de funeste steun van een onderwijsvakbond die zich niets gelegen liet liggen aan de kwaliteit van het onderwijs. Vakbondsbestuurders met weinig of geen gevoel voor opvoeding kwamen op voor de vermeende belangen van onderwijzers en leraren... Met alle gevolgen voor de leerlingen van dien.
Het zoeken naar een eigen identiteit was de overheersende trend die, helaas, gelijke tred hield met de neergang van de kwaliteit van onderwijs.

'Afrikanisering'

Zo'n veertig jaar geleden waren er ook nogal wat Antillianen die een beetje willen 'afrikaniseren' om een soort verlichting te vinden voor hun gevoel van onbehagen. De (zwarte) Martinikaanse schrijver Frantz Fanon heeft dit soort mensen ooit genoemd 'zwartheidsaanhangers die in de grote zwarte luchtspiegeling willen leven'.
Dit soort gevoelens verdween snel bij een groot aantal Antillianen dat erin slaagde iets te bereiken wat ze zelf de moeite waard vonden. Tegenwoordig is de hele bevolking, blank en zwart, nu blootgesteld aan de ontmoeting met allerlei andere culturen waarmee moet worden samengeleefd. Dit besef heeft een heilzame invloed op de samenleving.
Er is een moderne identiteit ontstaan met duidelijk afgebakende gevoelens: het gevoel tot een algemeen aanvaarde cultuur te behoren die is geworteld in een geschiedenis waarvan de taal een weerspiegeling is; het gevoel tot een groter geheel te behoren: Caribisch, Zuid-Amerikaans, Europees, een Koninkrijk, een Republiek; het gevoel zelf verantwoordelijkheid te dragen voor een gewenste verandering en een plaats in de maatschappij.

Het gaat allang niet meer om de 'overzichtelijke' tegenstelling zwart-blank. Iedereen heeft deel aan een Creoolse cultuur, of je nu blank of zwart bent, of je nu in het Creools, Nederlands, Frans, Engels of Spaans schrijft. Voorbeelden van in het Nederlands schrijvende Creoolse schrijvers zijn Tip Marugg, Boeli van Leeuwen, Cola Debrot en Frank Martinus.
Voorbeelden van in het Frans schrijvende Creoolse schrijvers zijn Edouard Glissant, Aimé Césaire, Frantz Fanon, Patrick Chamoiseau, Raphael Confiant en Maryse Condé. Voeg daarbij het multiculturele, Creoolse element en je begrijpt wat een rijkdom deAntilliaanse identiteit in zich bergt. Césaire heeft in 2008 al gezegd dat die kleine Antillen nog weleens een voorbeeld voor Frankrijk zouden kunnen worden. Daar had hij gelijk in. Het dringt alleen niet tot Frankrijk door.

Verandering

Het is nu 2015 en we zien hoe Frankrijk, Nederland, Engeland, Duitsland, kortom, Europa door de massale immigratie aan het veranderen zijn. Zoals Finkielkraut schreef: 'Verandering is niet meer wat we zelf doen of waarnaar we streven, verandering is wat ons overkomt.'
Ook in Europa hebben we, gelukkig, afstand genomen van de woorden die De Gaulle eens schreef: 'Wij zijn toch vooral een Europees volk dat behoort tot het blanke ras en dat een Grieks-Latijnse cultuur en christelijke godsdienst heeft.'
We zijn daarmee gelukkig ook een heel eind verwijderd van de oude opvatting dat een Europese beschaving het recht zou hebben in naam van die beschaving missie te bedrijven in andere landen.
We zijn er dus langzamerhand van overtuigd geraakt dat onze identiteit aan voortdurende verandering onderhevig is. Verandering gaat soms zo snel dat Surinamers, Antillianen, Turken en Marokkanen zich in Nederland 'Nederlandser' voelen dan de recent gearriveerde Somaliërs, Koerden, Syrische emigranten en vluchtelingen. Het kan verkeren.

Rolmodellen

Op de Caribische eilanden heeft de bevolking nogal eens de neiging om niet verder om zich heen te kijken dan het eiland groot is. Vandaar dat het opvoeren van 'rolmodellen' uit het verleden waarmee men zich kan identificeren beperkt blijft. Zo komt de Afro-Curaçaose bevolking op het eiland vaak niet verder dan Tula en Karpata. Van de Haïtiaan Toussaint Louverture, een tijdgenoot van Tula, heeft men meestal wat vage verhalen gehoord en daar houdt het zo'n beetje mee op.

Toch is er een groot aantal dappere (zwarte) mensen geweest dat een belangrijke rol heeft gespeeld in het verleden en in de tijd van de dekolonisatie. Ik zou aan enkelen van hen enige aandacht willen besteden: Toussaint L'ouverture en Dessalines van Haïti, Louis Delgrès van Guadeloupe, Lumumba van Congo en de schrijver Mongo Beti uit Kameroen. Het betreft hier mensen die natuurlijk ook hun fouten en gebreken hadden maar die wel vasthielden aan bepaalde gerechtvaardigde principes. Onderstaande voorbeelden zijn natuurlijk niet bedoeld om klakkeloos te worden nagevolgd. Ze dienen alleen maar om aan te zetten tot denken en iets verder te kijken dan de eigen buurt.

Misdaad en boete

Over sommige strijders voor de rechten van de mens hoor je in Europa verrassend weinig. Dat is enerzijds te verklaren door het feit dat we door teveel nieuws over de waan van de dag worden overstelpt en anderzijds door het vaak bewust gestuurde verlangen om wandaden die in het nog niet zo verre verleden zijn begaan te vergeten of op zijn minst zo goed mogelijk te verdoezelen.
Veel misdaden zijn begaan in de tijd dat gekoloniseerde volken vochten voor hun onafhankelijkheid, een gerechtvaardigde strijd die de onderdrukkende kolonisator vaak in bloed probeerde te smoren. Dat gebeurde ook nog nadat die landen al de onafhankelijkheid hadden 'gekregen'.
Men kan dan met recht zo'n onafhankelijkheid als 'pseudo-onafhankelijkheid' bestempelen omdat de oude kolonisator zijn macht en belangen nog kon behouden via omgekochte en omhooggevallen 'hoogwaardigheidsbekleders' en nieuwbakken 'presidenten' die vaak niets anders waren dan kruiperige stromannen in de nieuwe 'onafhankelijke' landen.

Over rolmodellen uit de literatuur hebben we al herhaalde malen gesproken. Ditmaal is het de beurt aan enkele politiek geëngageerde figuren die zich in het verleden hebben onderscheiden door hun niet aflatende strijd tegen het kolonialisme in de Cariben en in Afrika. Ik bespreek ze in een volgende aflevering.

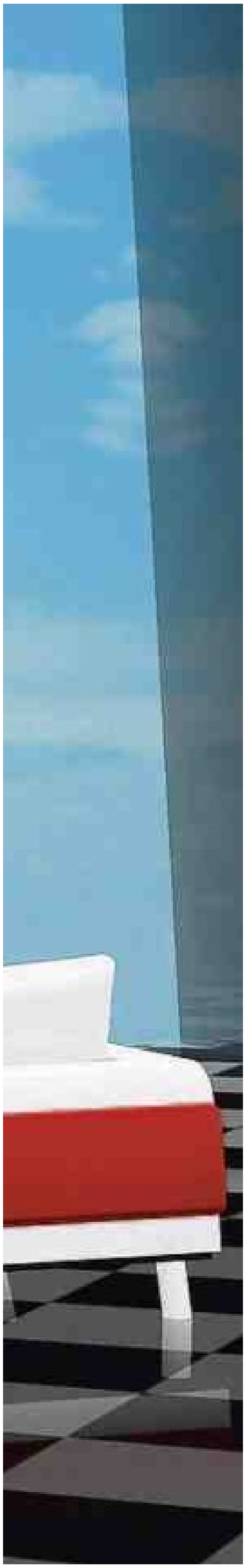

Als advocaat sta ik niet echt bekend om mijn zangkunsten maar het bekendste verjaardagslied in het Papiamentu heb ik intussen echt ontelbare keren meegezongen. 'Salu ku bolo nos ke' klinkt het dan uit spreekwoordelijke volle borst.

Tekst: **Mirto F. Murray**

Ik moet bekennen dat ik tot voor kort niet bij de letterlijke betekenis van de woorden van het lied heb stilgestaan. Dat stilstaan kwam pas toen een kennis, geboren en getogen op Curaçao, opmerkte dat in het bekendste verjaardagslied een duidelijke felicitatie van de jarige of referentie aan de verjaardag ontbrak. Anders dus dan het 'Happy Birthday to you' of het 'Lang zal ie leven' of 'Er is er een jarig, hoera'. In het Surinaams is het nog duidelijker met 'A di mi yere yu ferjari, dang mi kon fersteri ju' ('Toen ik vernam dat je jarig bent, ben ik gekomen om je te feliciteren') alhoewel het eveneens in Suriname bekende 'We zijn gekomen om de koeken te rampaneren' toch weer een andere kijk geeft op 'felicitatie'. 'Koeken rampaneren' of de 'bolo ku nos ke' waaraan toegevoegd 'si no tin, nos ta bai!'; tussen verjaardagen en taart bestaat een onverbrekelijke relatie. Zou er ook een relatie bestaan tussen taart en recht?
Iedere rechtenstudent krijgt voor zijn of (steeds vaker) haar kiezen de uitspraak van de Hoge Raad die de geschiedenis inging als de 'Hoornse Taart'. Op 28 september 1910 stuurde de drieënzestigjarige winkelier Beek een taart naar het huis van de marktmeester Willem Markus gelegen aan de Groote Oost 75 in Hoorn, Nederland. In een knullig briefje dat de taart vergezelde werd de marktmeester gefeliciteerd met zijn vierentachtigste verjaardag. Van de zijde van Beek bestond er grote animositeit jegens de marktmeester aangezien de laatstgenoemde, belast met het toezicht op de kermis in Hoorn, ervoor gezorgd had dat Beek zijn baan als ambtenaar kwijtraakte wegens sjoemelen met gelden die de kermisgasten betaalden voor een standplaats op de kermis. De taart was dus allerminst als aardige geste bedoeld. Integendeel, tussen het bovenste deel en het onderste deel van de taart was een fikse hoeveelheid arsenictrioxyde, zeg maar, rattengif, verwerkt. De taart van vijf ons werd voor een gulden gekocht bij de bakkerij van Wendel de Joode en het gif, gekocht voor een dubbeltje, werd door Beek in de taart gestopt. Via Van Gend & Loos, zeg maar de FedEx van de vorige eeuw, werd de taart per trein vervoerd en bezorgd op het huisadres van de marktmeester. Het toeval wilde echter dat niet de marktmeester maar zijn echtgenote Maria Musman van de taart at en dat zij na pijn in haar lijf, onstuitbare diarree en aan één stuk door braken om half drie die nacht stierf.
Beek, verdedigd door mr A. Dorbeck, betoogde voor de rechtbank in Alkmaar dat hij niet de dood van de echtgenote beoogd had en ervan uitging dat de marktmeester 'in zijn egoïsme' de taart alleen zou verorberen. De Hoge Raad kwam eraan te pas en oordeelde op 19 juni 1911 (W 9203) dat de veroordeling van Beek wegens moord op Maria Musman en poging tot moord op de marktmeester overeind bleef staan. Daarmee werd voor het eerst aangenomen dat het plan om de één te vermoorden de kans omvatte dat een ander van de taart zou eten en komen te overlijden. Beek had zelf toegegeven op weg terug naar huis stil gestaan te hebben bij de gedachte dat Maria Musman van de taart zou eten maar dat hij niets gedaan had om dat te voorkomen. Het leerstuk waarbij de aanmerkelijke kans wordt aanvaard dat een bepaald - niet per se beoogd - gevolg intreedt, wordt in het strafrecht aangeduid als 'voorwaardelijke opzet'.
Van recentere aard is de veroordeling van een bakker die naast het erop nahouden van vieze en niet goed onderhouden bakkerijen te laste werd gelegd dat hij een tompoes, die gekoeld moet worden bewaard teneinde micro-biologisch bederf of de uitgroei van pathogene bacteriën tegen te gaan, zodanig in voorraad heeft gehouden dat de temperatuur van die tompoes 10,3 graden Celsius bedroeg, in elk geval meer dan 7 graden Celsius. Het Hof veroordeelde de verdachte bakker tot een taakstraf en ontzegde hem het recht tot uitoefening van zijn beroep. (Gerechtshof 's-Gravenhage 23 april 2004, ECLI:NL:GHSHE:2004:AO8570)

Volgens de Britse Telegraph heeft het Britse warenhuis Marks & Spencer in 2009, na betaling van 2 miljoen pond aan juridische kosten, 3,5 miljoen pond aan schade, dertien jaar procederen, acht bezoeken aan de rechter en een doorverwijzing naar het Europese Hof van Justitie, eindelijk de laatste fase van haar geschil tegen HM Revenue & Customs gewonnen bij de House of Lords. Het geschil tussen het warenhuis en de belastingambtenaar bestond oorspronkelijk uit de vraag of de marshmallow tea cake een taart was, zoals Marks & Spencer betoogde, of een met chocolade overgoten biscuitje. Voor taart wordt geen omzetbelasting gerekend, maar voor met chocolade overgoten biscuits wel. De theorie is dat 'voedsel', waaronder taart en simpele biscuit, belastingvrij zouden moeten zijn, terwijl 'snacks', waaronder met chocolade overgoten biscuits, als een luxe zijn aan te merken en dat daar derhalve belasting voor wordt gerekend.
Een geschil tussen de in Amsterdam gevestigde 'De Taarten Kamer' (www.detaartenkamer.nl) en 'De Taartenmaker' (www.detaartenmaker.nl) - letterlijk dus slechts in de volgorde van twee letters verschillend van elkaar - werd in het voordeel van de oudere onderneming De Taarten Kamer beslist en de Taartenmaker werd veroordeeld het gebruik van haar handelsnaam te staken nu er gevaar voor verwarring was tussen beide handelsnamen en voorwaardelijk veroordeeld het gebruik van de domeinnaam te staken. (Rechtbank Amsterdam 13 juli 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BR1617)
In juli 2012 bezochten Charlie Craig en David Mullins de Masterpiece Cakeshop bakkerij in Colorado in de VS om een cake te bestellen voor hun huwelijksreceptie, gevolgd na de ceremonie van hun homohuwelijk in Massachusetts. De eigenaar, Jack Phillips, een evangelische christelijke, weigerde er één te maken in verband met zijn geloof. Mullins en Craig deden aangifte van discriminatie tegen Phillips bij de Colorado Civil Rights Division, met als argument dat hij hen had gediscrimineerd wegens hun seksuele geaardheid. De Civil Rights Division van de Staat oordeelde op 30 mei 2014 dat Phillips' Masterpiece Cakeshop het stel had gediscrimineerd op basis van hun seksuele geaardheid en Colorado's openbare aanklager begon een strafrechtelijke vervolging tegen Philips en zijn bakkerij.
Eveneens in 2012 speelde bij de bestuursrechter in Breda een zaak waarin de belanghebbende persoon zijn auto onbetaald had geparkeerd op een parkeerplaats die was aangewezen als plaats waar alleen tegen betaling van parkeerbelasting mocht worden geparkeerd. Tussen partijen was in geschil het antwoord op de vraag of belanghebbende de auto had geparkeerd, dan wel slechts had laten staan om een taart te laden. Onder het onmiddellijk laden en lossen zoals bedoeld in artikel 225 van de Gemeentewet diende volgens de Hoge Raad te worden verstaan 'het onmiddellijk nadat het voertuig tot stilstand is gebracht bij voortduring inladen of uitladen van goederen van enige omvang of enig gewicht, gedurende de tijd die daarvoor nodig is'. De rechtbank oordeelde dat het in een winkel ophalen van een taart niet voldeed aan de omschrijving van onmiddellijk laden en lossen aangezien het gewicht of omvang van de taart niet zodanig was dat deze bezwaarlijk anders dan per auto kon worden vervoerd. Dat het parkeren van de auto en het betalen en ophalen van de taart slechts één minuut in beslag had genomen, maakte dit niet anders. Derhalve oordeelde de rechtbank dat het beroep van belanghebbende ongegrond was en diende belanghebbende de naheffingsaanslag gewoon te betalen. (Rechtbank Breda 20 december 2012, ECLI:NL:RBBRE:2012:BZ3555)
En zo kan ik nog wel even doorgaan over de correlatie tussen taart(en) en recht. Wedden dat u bij de eerstvolgende verjaardag in uw omgeving, vlak voor het zingen van uw favoriet verjaardagslied, toch even bij mijn 'taartrechtelijk' gemijmer stilstaat?!

Mirto F. Murray is advocaat en vennoot bij SMS Attorneys at Law.

Puzzels.

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL
1 Oorlogsschip, 6 Zwitsers rauwkostgerecht, 9 leerling (Fr.), 10 wijfjeslam, 12 oneerlijk, 15 een weinig, 16 Israëlische havenstad, 19 balletrokje, 20 simpel, 22 echec, 23 Bijbelse figuur, 25 citroenkruid, 30 nakomeling, 33 ontzag, 34 Venetiaans bestuurder, 36 strandkleding, 37 zoon van Zeus, 38 Bijbelse figuur, 39 Europese hoofdstad, 40 artikel.

VERTICAAL
2 Grootmoeder, 3 gemeen, 4 talmen, 5 strijkinstrument, 6 troep, 7 zeevis, 8 tokkelinstrument, 10 olie (Eng.), 11 cursieve drukletter, 13 stralenkrans, 14 onbewerkt, 17 binnengoed van een sigaar, 18 hemelsblauw, 20 grootvader, 21 stuk hout, 24 taxi (Eng.), 26 geluk, 27 navigatiemiddel, 28 Amerikaanse staat, 29 nieuw, 31 soort stof, 32 cultusgebruik, 34 pluizig haar, 35 dunne gesleten plek in kleding.

1	2		3		4	■	5	■	6		7		8	
■		■		■	9					■		■		■
10		11				■		■	12			13		14
15				■	16	17		18		■	19			
	■		■	20						21	■		■	
■	22				■		■		■	23				■
24	■		■	25	26		27		28		■		■	29
30	31		32	■	33					■	34		35	
36						■		■	37					
■		■		■	38					■		■		■
39						■		■	40					

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

B. Davelaar
Weststraat 71
Aruba

Willem de la Parra
Kaya Ruda 15
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Patiastraat 13, tijdens kantooruren. Bonaire: Shon Ma Carolina, Kaya Nikiboko Noord 18.

Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744.

SUDOKU

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

LIGHT

1			5	2		9		7
		2				1	8	
		6		9			2	4
3	1	4	9					2
					5			
7				4	3			
			6					3
8			7	5				
	9		4		8		5	6

HEAVY

			4				5	
2						7	6	3
			9					
	3			1	7			
1			2			6		
5		4						
			8	9	6	1		
	1	7		3				

ZWEEDSE PUZZEL

dans-muziek / vlees-gerecht		vlees-gerecht / voorzetsel		scheep-vaart-bedrijf		aanwij-zend vnw.		Bijbelse figuur / reep		regiment (afk.) / sportterm	
				uitgifte / lofrede							
bede / zichtbaar blij zijn						hafachtig zoutmeer / de on-bekende					
							deel van het lichaam / tijdperk				kunst (Lat.)
familielid		deel van Indonesië / etens-waar							onder andere / televisie		
			persoon-lijk vnw.			helikop-ter-schroef					
Ierland					tiener-meisje						

CRYPTOGRAM

					1	2		3
4		5		6	■		■	
	■		■		■		■	
	■	7						
8			■		■	■	■	
	■	■	■		■	9		
10		11						
	■		■	■	■			
12								

HORIZONTAAL:
1. Werkman met grote handen (4); **4.** Onwaarschijnlijk geconcentreerd (5); **7.** Vergissingen van de eerste pijpen (7); **8.** Driekantige bril (3); **9.** Godin in een tomatenkas (3); **10.** Harmonie in het leger (7); **12.** Aanduiding van het nagerecht? (7).

VERTICAAL:
2. Met opzet in Frankrijk (4); **3.** Zie je ze eenmaal in de stad Kopenhagen? (6); **4.** Akelig vuil meisje? (8); **5.** Flinke vent als u van een manwijf scheidt! (4); **6.** Ook met een rietje is het pet (6); **9.** Zijn appel komt 'm de strot uit (4); **11.** Wordt verkocht als het gevraagde niet in voorraad is (3).

WOORDZOEKER

S	B	E	E	T	H	E	B	B	E	N	H	N
K	L	L	U	O	R	E	X	J	U	O	R	O
A	A	O	IJ	R	N	A	T	P	E	S	T	T
N	T	P	E	D	A	R	K	M	E	E	T	S
S	E	S	U	P	E	R	S	T	E	R	T	E
A	G	T	R	V	E	I	C	R	E	E	T	F
S	M	E	O	A	T	N	C	H	O	R	L	L
C	E	L	N	I	M	N	D	T	I	V	E	I
I	I	L	R	O	O	F	K	E	V	E	R	N
T	R	I	A	C	P	A	M	O	K	R	F	T
Y	P	N	C	N	A	A	E	O	E	K	Q	E
S	V	G	O	M	D	T	A	D	I	O	U	R
O	G	O	L	F	B	R	E	K	E	R	O	D
G	E	O	O	R	L	O	O	F	D	T	T	U
G	V	N	U	L	P	U	N	T	J	E	A	N
E	L	G	Z	E	L	F	K	E	N	N	I	S

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

ARCHIEF
BEETHEBBEN
BLIJDE
BUSTE
CONCREET
EXPERT
FESTON
FLINTERDUN
GEOORLOOFD
GOLFBREKER
KANSASCITY
LANDROT
LEEMTE
LOCARNO
LOVERTJE
NULPUNT
OPAAK
OPSTELLING
POEDER
PRIEMGETAL
QUOTA
ROOFKEVER
ROTJE
SERRE
SLOEPENDEK
SPIRITISME
STOUT
SUPERSTER
TOETS
TRAKTEREN
TRIOMFMARS
VERKORTEN
VOETBRUG
VOLMAAKT
ZELFKENNIS

© Puzzelland/150221

OPLOSSINGEN VORIGE KEER

Light

4	3	6	1	8	2	5	7	9
8	2	7	4	5	9	3	6	1
5	9	1	7	3	6	2	4	8
1	4	2	9	6	7	8	5	3
3	6	8	5	4	1	9	2	7
7	5	9	8	2	3	4	1	6
2	8	3	6	7	4	1	9	5
9	7	4	3	1	5	6	8	2
6	1	5	2	9	8	7	3	4

Heavy

3	5	2	4	7	6	1	8	9
9	6	1	3	2	8	5	4	7
8	4	7	5	1	9	6	3	2
2	8	6	7	5	4	3	9	1
7	1	4	9	3	2	8	5	6
5	3	9	6	8	1	7	2	4
6	2	3	8	4	7	9	1	5
4	7	5	1	9	3	2	6	8
1	9	8	2	6	5	4	7	3

Cryptogram:
Horizontaal: 1. Oker; 4. straf; 7. capsule; 8. lak; 9. kit; 10. inlaten; 12. gerecht. Verticaal: 2. Kneu; 3. rekest; 4. stelping; 5. rock; 6. fopbot; 9. knot; 11. lor.
Woordzoeker:
AFBLAFFEN

Zweedse puzzel

■	R	■	P	■	S	■	O	■	J	■	G
L	E	A	R	■	C	O	N	F	O	R	M
■	C	R	A	S	H	■	S	A	J	E	T
A	L	M	A	N	A	K	■	V	O	S	■
■	A	■	G	E	D	W	E	E	■	U	N
D	M	V	■	D	E	■	S	U	O	M	I
■	E	T	R	E	■	O	P	R	O	E	P

Prijspuzzel

L	A	V	A	B	O	■	O	■	D	A	R	T	E	L
E	■	E	■	B	E	D	S	T	E	E	■	E	■	E
V	■	I	N	C	L	■	E	■	S	T	O	L	■	U
I	G	L	O	■	O	B	L	I	E	■	P	L	A	K
■	R	■	T	W	E	E	■	A	M	E	N	■	I	■
C	O	D	E	■	■	V	O	S	■	■	E	A	R	L
■	E	■	R	E	D	E	■	O	G	A	M	■	C	■
O	I	S	E	■	A	R	E	N	A	■	E	M	O	E
U	■	K	N	I	K	■	L	■	J	U	N	I	■	D
Z	■	U	■	N	A	S	L	E	E	P	■	N	■	E
O	R	A	T	O	R	■	E	■	S	I	N	T	E	L

Een eiland met vele kleuren, geuren en gezichten. Curaçao is de ultieme mix van diversiteit in cultuur en de cijfers bevestigen dit. Maar liefst 100 verschillende nationaliteiten zijn te vinden op het eiland met allemaal hun eigen gewoontes, tradities en verhalen. Vandaag maken we kennis met Patricia Brunswyck uit België. Zij kwam in 2005 naar Curaçao om haar culinaire droom te volgen.

Tekst: **Elisa Koek** Foto: **Ken Wong**

België

Hoe is jouw Curaçao-verhaal begonnen?

"Ik werd door een kennis uit België benaderd inzake een baan op Curaçao in de keuken. Ik kwam net van school, kon wel wat ervaring gebruiken en besloot te solliciteren. Via internet hebben we een gesprek gehad en twee weken later vertrok ik naar Curaçao. Op dat moment had ik nog nooit een vliegreis gemaakt dus het avontuur was groot, maar ik wilde ervoor gaan. Mijn plan was ervaring op te doen, het eiland te leren kennen en natuurlijk te genieten, maar uiteindelijk terug te gaan naar België. Dit liep anders. In het begin vond ik het moeilijk op Curaçao: ik kende niemand en was het enige meisje in mijn omgeving. Ik woonde samen met vier mannen en dat was behoorlijk wennen. Daarbij moest ik op mijn 21e leidinggeven aan mensen die veel ouder waren dan ik en jarenlange ervaring hadden. Gelukkig ben ik koppig en heb ik me er doorheen geslagen. Ik gaf niet op en toen ik het eiland een beetje kende, wilde ik niet meer weg."

Heb je je doel bereikt?

"Dat kan je wel zeggen! Mijn droom was een eigen restaurant te beginnen en op Curaçao is dat gelukt. Na twee jaar ervaring op te hebben gedaan, begon ik mijn eigen restaurant. De vrijheid en het inbrengen van je eigen ideeën, vind ik nog steeds heerlijk. Inmiddels heb ik ook een stukje grond gekocht en mijn droomhuis gebouwd. Sinds vorig jaar woon ik hier met mijn eenjarige zoontje en verloofde. Ik had vroeger nooit verwacht dat ik de stap om te emigreren ooit zou zetten en een nieuw leven zou beginnen zo ver weg van alles wat ik kende. Uiteindelijk is het de beste beslissing geweest die ik heb genomen en heb ik een leven waarvan ik niet had durven dromen."

Wat mis je uit België?

"Ik heb een restaurant dus denk dan toch snel aan eten. In België kon ik ontzettend genieten van een bezoek aan een goede slagerij of bakkerij. Zo'n bakkerij had wel veertig verschillende verse ontbijtkoeken. Eén met amandelen, één met peer of chocolade, rozijnen; verzin het maar en het was er. De keuze was veel groter dan hier. Ditzelfde geldt voor vlees. Ik houd van experimenteren, maar niet alles is hier te krijgen. Een varkenspoot bijvoorbeeld is bijna onmogelijk. Wanneer ik in België ben, doe ik veel inspiratie op voor gerechten en neem ik ingrediënten mee naar Curaçao."

Wat zijn belangrijke verschillen of overeenkomsten tussen België en Curaçao?

"De cultuur is totaal anders. Curaçao is een kleine gemeenschap waar je gemakkelijk mensen ontmoet en vrienden maakt. Men groet elkaar oprecht en niet alleen uit beleefdheid, iedereen praat of danst met elkaar en is vriendelijk tegen vreemden. In België merk je dat men afwachtend is en afstandelijker. Natuurlijk is de temperatuur hier aangenamer waardoor het tempo iets trager ligt. Ik vind dat fijn, het geeft me meer rust. Het idee van 'alles moet sneller, sneller, sneller' overheerst hier niet."

Wat is jouw wens voor de toekomst van Curaçao?

"Minder criminaliteit en meer moeite om deze te voorkomen. Ik hoop dat er veel zwaardere straffen worden doorgevoerd voor bijvoorbeeld een simpele inbraak. Vaak hoor je dat zulke jongens binnen no time weer op straat staan en hierdoor is de controle over zulke zaken helemaal weg. Ik denk ook dat een groot deel te maken heeft met werkloosheid terwijl je juist op Curaçao veel kansen hebt. Ik heb hier veel sneller goede kansen gekregen dan elders. Als je ervoor gaat, kom je heel ver hier, maar dat moet je wel doen. Veel jongeren zijn onzeker en hebben geen drijfveer om ergens voor te gaan. Een inbraak levert veel geld op en heeft amper gevolgen. Ze worden niet gemotiveerd om iets anders met hun leven te doen. Ik groeide op met het idee 'je moet koste wat het kost werken en ervoor gaan' en dat herken ik hier vaak niet in de opvoeding. Je kunt pas iets bereiken als je het echt wilt. Het gebrek hieraan zie je ook aan de vervuiling van het eiland: pas als men zelf geen troep meer op straat wil gooien, verandert er iets. Anderen kunnen schoonmaakacties organiseren, maar men moet de wil hebben om te veranderen. Het aanpakken van deze problemen kan veel positieve gevolgen hebben voor het eiland en onze toekomst."